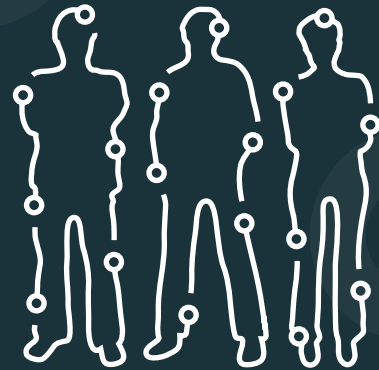

HÅNDBOK

2015-2019

Tillitsvalgte • Vedtekter
Handlingsprogram • Forsikring

#organisertarbeidsliv

HÅNDBOK 2015 - 2019

Innhold

Forbundskontoret	2
Distriktskontorer	5
Forbundsstyret	7
Vedtekter	11
Vedtekter for tariffkontroll	46
Handlingsprogram	50
Forsikringer	70

Forbundskontoret

Adresse:	Youngs gate 11, 0181 Oslo
Telefon:	23 06 34 00
Telefaks:	23 06 34 01
E-post:	firmapost@elogit.no
webadresse:	www.elogit.no
Kontortid:	08.15 - 16.00 (08.15 - 15.00 15. mai til 15. september)
Facebook	El-It-Forbundet-Norge
Twitter	@ELogIT_no
Instagram	elogit_no

Administrasjonen

Leder:	Jan Olav Andersen
Telefon:	908 55 826
E-post:	jan.andersen@elogit.no
Twitter	@AndersenOlav
Nestleder:	Vidar Henum
Telefon:	908 55 828
E-post:	vidar.henum@elogit.no
Hovedkasserer:	Odd-Helge Reppe
Telefon:	908 44 170
E-post:	odd.helge.reppe@elogit.no
Informasjonskonsulent:	Bente Jeppsson
Telefon:	908 55 825
E-post:	bente.jeppsson@elogit.no
Informasjonskonsulent:	Anita Ruud Nygaard
Telefon:	930 51 419
E-post:	anita.nygaard@elogit.no
Administrasjonssekretær:	Anita Hekne
Telefon:	922 99 335
E-post:	anita.hekne@elogit.no
Ungdomsleder:	Dagfinn Svanøe
Telefon:	412 69 477
E-post:	dagfinn.svanoe@elogit.no

Utviklingsavdelingen

Avdelingsleder: **Monica Derbakk**
 Telefon: 958 93 423
 E-post: monica.derbakk@elogit.no

Forbundssekretær: **Asghar Ali**
 Telefon: 906 39 494
 E-post: asghar.ali@elogit.no

Forbundssekretær: **Kai Christoffersen**
 Telefon: 930 22 923
 E-post: kai.christoffersen@elogit.no

Forbundssekretær: **Hjørdis Henriksen**
 Telefon: 952 32 161
 E-post: hjordis.henriksen@elogit.no

Forbundssekretær: **Henning Solhaug**
 Telefon: 908 55 823
 E-post: henning.solhaug@elogit.no

Forbundssekretær: **Are Solli**
 Telefon: 908 55 824
 E-post: are.solli@elogit.no

Forhandlingsavdelingen

Avdelingsleder: **Bjørn Fornes**
 Telefon: 915 17 398
 E-post: bjorn.fornes@elogit.no

Forbundssekretær: **Dag Langer Andersen**
 Telefon: 916 24 742
 E-post: dag.langer.andersen@elogit.no

Forbundssekretær: **Jarle Eide**
 Telefon: 915 76 369
 E-post: jarle.eide@elogit.no

Forbundssekretær: **Jan Henrik Larsen**
 Telefon: 971 41 976
 E-post: jan.henrik.larsen@elogit.no

Forbundssekretær: **Trond Løvstakken**
 Telefon: 415 57 877
 E-post: trond.lovstakken@elogit.no

Forbundssekretær: **Ellisiv Rognlien**
 Telefon: 906 75 626
 E-post: ellisiv.rognlien@elogit.no

Forbundssekretær: **Torbjørn Sundal**
 Telefon: 909 82 689
 E-post: torbjorn.sundal@elogit.no

Forbundssekretær: **Reidunn Wahl**
 Telefon: 970 20 975
 E-post: reidunn.wahl@elogit.no

Forbundssekretær: **Jan Aasarmoen**
 Telefon: 908 55 818
 E-post: jan.aasarmoen@elogit.no

Avdelingssekretær: **Torhild Lintunen**
 Telefon: 480 77 077
 E-post: torhild.lintunen@elogit.no

Økonomi/medlemservice/forsikring

Regnskapssjef: **Bjørn Stray**
 Telefon: 988 27 477
 E-post: bjorg.stray@elogit.no

Lønn/reiseregning: **Mona Grawe**
 Telefon: 412 81 657
 E-post: mona.grawe@elogit.no

Systemansvarlig **Hanne Jørgensen**
 Telefon: 994 58 240
 E-post: hanne.jorgensen@elogit.no

Medlemservice: **Ann Kristin Forsberg**
 Telefon: 23 06 34 00
 E-post: ann.kristin.forsberg@elogit.no

Medlemservice: **Bente Marie Matsen**
 Telefon: 23 06 34 00
 E-post: bente.marie.matsen@elogit.no

Medlemservice: **Sissel Myhrer**
 Telefon: 23 06 34 00
 E-post: sissel.myhrer@elogit.no

Nettverk

Adresse: Postboks 8964, Youngstorget, 0028 Oslo
Besøksadresse Storgt. 33A, 0184 Oslo
Telefon: 23 06 83 60

Redaktør: **Knut Viggen**
 Telefon: 906 55 240
 E-post: knut.viggen@lomediamedia.no

Journalist: **Leif Martin Kirknes**
 Telefon: 990 20 002
 E-post: leif.kirknes@lomediamedia.no

Distriktskontorer

Agder

Besøksadresse: Torvet 10, 4836 Arendal
 Telefon: 37 02 15 00
 E-post: post@elogitagder.no
 Web: www.elogitagder.no/
 Sekretær: Kjell-Arne Andersen (908 26 735)
 kjell-arne@elogitagder.no

Buskerud

Besøksadresse: Øvre Torggate 9, 3017 Drammen
 Telefon/faks: 32 83 84 79/32 83 88 87
 E-post: elogit@online.no
 Sekretær: Leif Olsen (917 64 480)

Finnmark

Postadresse: Postboks 56, 9711 Lakselv
 Besøksadresse: Laatasveien, 9700 Lakselv
 Telefon: 909 99 675
 E-post: elogitff@online.no
 Sekretær: Kjell Roger Jensen (909 99 675)

Hedmark/Oppland

Postadresse: Postboks 310, 2403 Elverum
 Besøksadresse: St. Olavs gt. 8, 2406 Elverum
 Telefon/faks: 62 41 07 31/62 41 53 41
 E-post: efhedoo@online.no
 Web: www.elogit-hedopp.no
 Sekretær: Frank Hagen (975 89 548/610 540 90)
 Sekretær: Steinar Rønningstad (952 95 321/)

Hordaland/Sogn og Fjordane

Adresse hovedktr: Kalfarveien 71, 5022 Bergen
 Avd.ktr Stord: Hamnegt. 18, 5411 Stord
 Telefon: 55 55 36 60 (felles sentralbord Bergen/Stord)
 E-post: firmapost@elogitbergen.com
 Sekretær: Arthur Sjursen (970 80 865)
 arthur.sjursen@elogitbergen.no

Møre og Romsdal

Besøksadresse: Storgata 9, 6413 Molde
 Telefon: 71 20 16 25
 Sekretær: Stig Andre Heggem (950 24 643)
 logit.no
 Adresse: Kanalveien 18, 6010 Ålesund
 Telefon: 70 14 83 00
 Sekretær: Jonny Breivik (413 17 849)
 jonny.breivik@elogit.no
 Web: www.elogitmr.no

Nordland

Postadresse: Postboks 415, 8801 Sandnessjøen
 Besøksadresse: Havnegaten 12, 8801 Sandnessjøen
 Telefon/faks: 75 04 10 88/75 04 13 42
 E-post: ne-avd@online.no
 Web: www.elogit-nordland.no
 Sekretær: Ulf Iversen (992 61 186)

Oslo og Akershus

Besøksadresse: Grønland 12, 0188 Oslo
 Telefon/faks: 23 36 40 40/23 36 40 49
 E-post: post@elogittoa.no
 Web: www.elogittoa.no
 Sekretær: Vidar Holm (970 62 663)
 vidar.holm@elogittoa.no

Rogaland

Besøksadresse: Lagårdsveien 124, 4011 Stavanger
 Telefon/faks: 51 84 04 50/51 84 04 80/913 00 026
 E-post: elogit.rogaland@rele.no
 Web: www.elogit-rogaland.org

Troms og Svalbard

Postadresse: LO Adm., postboks 6166, 9291 Tromsø
 Besøksadresse: Skippergt. 41, 9008 Tromsø
 Telefon: 948 72 818
 E-post: forbunad@online.no
 elogit.troms@online.no
 Sekretær: Mona Andreassen (948 72 818)

Trøndelag

Postadresse: Postboks 9225, 7424 Trondheim,
 Besøksadresse: Nygaardsvoldheimen, Smistadvegen 42
 7026 Trondheim
 Telefon: 72 59 62 00
 E-post: firmapost@elogitt.no
 Web: www.elogitt.no
 Sekretær: Torstein Johansen (971 14 820)
 torstein.johansen@elogitt.no

Vestfold/ Telemark

Besøksadresse: Mælagata 65, 3716 Skien
 Telefon/faks: 40 00 38 30/35 52 01 23
 E-post: firmapost@elogitvt.no
 Web: www.elogitvt.no
 Sekretærer: Geir Hole (915 38 670)
 geir@elogitvt.no
 Trond Mathisen (916 10 828)
 trond@elogitvt.no

Østfold

Besøksadresse: Strandgata 9, 1724 Sarpsborg
 Telefon: 69 12 38 90
 E-post: mona@elogit-ostfold.no
 Sekretærer: Stefan Fiko (950 79 181)
 stefan@elogit-ostfold.no

Forbundsstyret**Representanter**

Leder Jan Olav Andersen
Nestleder Vidar Hennum
Hovedkasserer Odd-Helge Reppe
Leder utvikling Monica Derbakk
Leder forhandling Bjørn Fornes

Svein Davidsen

Mobil: 957 96 921
 E-post: svein.davidsen@bkk.no

Remi Andre Unnvik

Mobil: 476 27 793
 E-post: andr-un@online.no

Nina Farnes-Hansen

Mobil: 452 08 891
 E-post: nina@emf.no

Venke Marie Heimdal

Mobil: 996 21 057
 E-post: Venke.Heimdal@opplysningen1881.no

Bjørn Tore Fremgården

Mobil: 402 30 864
 E-post: btfremg@online.no

Rolf Bersås

Mobil: 913 00 026
 E-post: elogit.rogaland@rele.no

Øivind Juul Schjetne

Mobil: 901 33 770
 E-post: oivind.juul.schjetne@no.relacom.com

Svenn Åge Johnsen

Mobil: 911 67 621
 E-post: svenn.age.johnsen@lyse.net,

Sissel Alice Gundersen

Mobil: 934 00 218
 E-post: siag@frisurf.no, sissel.gundersen@bravida.no

Bjørnar Dahle

Mobil: 913 36 770
 E-post: bjornar.dahle@morenett.no

Petter Arnesen

Mobil: 930 49 427
 E-post: petter.arnesen@bravida.no

Geir Gjestad

Mobil: 922 31 913
 E-post: geir.gjestad@gmail.com

Markus Hansen

Mobil: 469 13 040
 E-post: markus.hansen87@gmail.com

Kristine Wendt

(ungdomsrepresentant)
 Mobil: 478 37 870
 E-post: kristine.wendt@hotmail.no

Vararepresentanter**Erik Hodder**

Mobil: 482 545 42
 E-post: erik.hodder@caverion.no

Vara ungdomsrepresentant**Frode Verpeidet**

Mobil: 975 65 550
 E-post: frode.verpeide@morenett.no

Første vararepresentant møter fast i forbundsstyret.

Kontrollkomiteen**Åge Andersen**

Mobil: 959 81 457
 E-post: age.andersen@eidsivaenergi.no

Brit Fredriksen

Mobil: 901 34 233
 E-post: brit.ostby@telenor.com

Øyvind Landsvik

Mobil: 908 51 646
 E-post: oyvind.landsvik@caverion.no

Vedtektene

Del 1	11
§ 1.1 Forbundets virkeområde	11
§ 1.2 Formål	11
§ 1.3 Medlemskap	12
§ 1.4 Landsmøte	13
§ 1.5 Landsmøtets myndighetsområde	14
§ 1.6 Ekstraordinært landsmøte	15
§ 1.7 Landsstyret	15
§ 1.8 Landsstyrets myndighetsområde	16
§ 1.9 Forbundsstyret	16
§ 1.10 Forbundsstyrets myndighetsområde	17
§ 1.11 Hovedkontor, firmategning og forvaltning	18
§ 1.12 Kontrollkomité	19
§ 1.13 Regnskap og revisjon	19
§ 1.14 Tariffkrav og – revisjoner	19
§ 1.15 Avstemning over tarifforslag	20
§ 1.16 Arbeidsstans	20
§ 1.17 Stønad under arbeidsstans	20
§ 1.18 Kontingent	21
§ 1.19 Kontingentens innbetaling	22
§ 1.20 Kontingentfrie medlemmer	22
§ 1.21 Overføring av medlemskap	23
§ 1.22 Hvilende rett	23
§ 1.23 Kampfond	23
§ 1.24 Uravstemning	23
§ 1.25 Suspensjon/utelukking	23
§ 1.26 Oppløsning og deling av klubb	24
§ 1.27 Suspensjon fra tillitsverv og avskjed av funksjonærer	24
§ 1.28 Tolking av vedtektene	24
Del 2	25
Vedtekter for distrikt	25
§ 2.1.1 Oppgaver	25
§ 2.1.2 Medlemskap	26
§ 2.1.3 Medlemskontingent	26
§ 2.1.4 Økonomi	26
§ 2.1.5 Kassereren	27
§ 2.1.6 Kontrollkomité og revisjon	27
§ 2.1.7 Årsmøte og representantskapsmøte	27
§ 2.1.8 Valg av representanter til distriktets representantskap	29
§ 2.1.9 Styret	30
§ 2.1.10 Distriktets plikter overfor forbundet og LO	30
§ 2.1.11 Suspensjon fra tillitsverv	30
§ 2.1.12 Utelukking av medlemmer	31
§ 2.1.13 Deling eller sammenslåing av distrikt	31
§ 2.1.14 Særvedtekter	32
§ 2.1.15 Tolking av vedtektene, del 2	32

Vedtekter for klubber	32
§ 2.2.1 Oppgaver	32
§ 2.2.2 Medlemskap	33
§ 2.2.3 Medlemskontingent	34
§ 2.2.4 Økonomi	34
§ 2.2.5 Kassereren	34
§ 2.2.6 Årsmøte og medlemsmøter/representantskapsmøter	35
§ 2.2.7 Styret	36
§ 2.2.8 Avstemningsregler	37
§ 2.2.9 Arbeidsstans	37
§ 2.2.10 Klubbens plikter overfor forbundet og LO	38
§ 2.2.11 Oppløsning av klubben	38
§ 2.2.12 Særvedtekter	38
§ 2.2.13 Suspensjon fra tillitsverv	38
§ 2.2.14 Utelukking av medlemmer	39
§ 2.2.15 Medlemmenes plikter	39
Vedtekter for avdelinger	39
§ 2.3.1 Oppgaver	39
§ 2.3.2 Årsmøte og medlemsmøter/representantskapsmøter	40
§ 2.3.3 Styret	41
§ 2.3.4 Oppløsning av avdelingen	42
Vedtekter for fagforening	42
§ 2.4.1 Oppgaver	42
§ 2.4.2 Kontingent	43
§ 2.4.3 Års- og representantskapsmøte	43
§ 2.4.4 Styret	44
§ 2.4.5 Kassereren	44
§ 2.4.6 Kontrollkomité og revisjon	45
§ 2.4.7 Fagforeningens plikter overfor forbundet og LO	45
§ 2.4.8 Suspensjon fra tillitsverv, oppsigelser og avskjed av funksjonærer	45
§ 2.4.9 Oppløsning av fagforeningen	46
§ 2.4.10 Særvedtekter	46
Vedtekter for tariffkontroll	46
§ 2.5.1	46
§ 2.5.2	47
§ 2.5.3	47
§ 2.5.4	48
§ 2.5.5	48
§ 2.5.6	48
§ 2.5.7 Disposisjonsrett	49

Del 1

§ 1.1 Forbundets virkeområde

EL & IT Forbundet, som er tilsluttet LO, er en landsomfattende sammenslutning som ikke er tilknyttet noe politisk parti og som har til oppgave å organisere alle lønnsstakere innenfor IKT, energi- og elinstallasjonsbransjen. Virkeområdet fastsettes av LO.

§ 1.2 Formål

Forbundets formål:

1. Organisere arbeidstakere innenfor forbundets virkeområde og opprette distrikter, klubber og fagforeninger blant disse.
2. Påse at de tilsluttede distrikter, klubber og fagforeninger blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved solidarisk samvirke å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser.
3. Bedre og trygge medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår gjennom å opprette tariffavtaler (overenskomster), samt yte medlemmene veiledning og rettshjelp i saker som angår deres lønns- og arbeidsvilkår, eller som er en følge av deres arbeidsforhold.
4. Arbeide for å sikre friheten, rettssikkerheten og bygge videre ut den demokratiske styreformens slik den har utviklet seg i Norge, aktivt bekjempe nazistiske, fascistiske og rasistiske partier, grupper og organisasjoner, samt motarbeide diskriminering på grunnlag av hudfarge, religion eller seksuell legning.
5. Arbeide for gjennomføring av økonomisk demokrati ved blant annet:
  - a) Å bedre lønnsstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.
  - b) Å sikre lønnsstakerne reell medbestemmelse i næringslivet og en rettferdig fordeling av den økonomiske vekst i takt med de tekniske og økonomiske framskritt.
6. Arbeide for et samfunn som tar sikte på å skape større trivsel og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.
7. Arbeide for at fagbevegelsen alltid er fri og uavhengig.
8. Holde ved lag og utvikle det internasjonale samarbeidet med organisasjoner i andre land for gjensidig støtte under konflikter og fremme felles interesser, samt aktivt å motarbeide de partier og regimer som undertrykker menneskerettighetene.
9. Støtte medlemmene økonomisk og moralsk under godkjent arbeidsnedleggning.
10. Støtte medlemmene og medlemmenes etterlatte ved dødsfall.
11. Arbeide for god yrkesopplæring og for at medlemmene skal få tilfredsstillende tilbud om betalt videre- og etterutdanning.
12. Arbeide for å utvide yrkesopplæringen og øve kontroll med lærlingeutdannelsen og å virke for en effektiv beskyttelse av fagene.
13. Arbeide for at innføring og bruk av ny teknologi skjer på en kontrollert måte og er til beste for lønnsstakerne og samfunnet.
14. Arbeide for full likestilling mellom kjønnene.
15. Arbeide for best mulig arbeidsmiljø og for at velferdstiltakene bygges ut.
16. Motarbeide miljøforurensning, nasjonalt og internasjonalt.

17. Tilrettelegge for medlemskap for utenlandske arbeidstakere på midlertidig oppdrag i Norge, og arbeidstakere innleid fra utenlandske selskap.
18. Forbundets målsetting er minst 20 prosent kvinneandel i forbundets fora.

§ 1.3 Medlemskap

1. Alle arbeidstakere som har arbeid innenfor det virkeområdet som er bestemt i § 1.1 eller er elev ved relevant utdanningsinstitusjon, samt kontingentfrie medlemmer etter § 1.20 og som aksepterer forbundets og LOs vedtekter og vedtak, kan være medlemmer av forbundet.
2. Unntatt fra medlemskap er:
  - a. De arbeidstakere/elever som står tilsluttet eller representerer et politisk parti/organisasjon som har nazistisk, fascistisk eller rasistisk program eller formål som er beslektet hermed.
  - b. De som har tatt arbeid under godkjent arbeidsstans i strid med § 1.16 pkt. 3, eller er ekskludert av fagforbund tilsluttet LO. Disse kan ikke bli opptatt som medlemmer uten etter særskilt vedtak i forbundsstyret.
3. Medlemskap i forbundet oppnås gjennom klubb på bedriften. Der det ikke er opprettet klubb på bedriften, oppnås medlemskap gjennom fagforening eller distrikt. I særlige tilfeller kan medlemmer bli administrert fra forbundskontoret. Slike medlemmer skal overføres til distrikt/fagforening/klubb når forholdet som betinget unntaket ikke lenger er tilstede.
4. I medlemskapet inngår de forsikringsordninger forbundets landsmøte vedtar. Ved kontingentfritak etter forbundets vedtekter § 1.20 skal forbundet påse at medlemmene selv sørger for innbetaling av premie til forsikringsordningene de deltar i. Forsikringsordningene skal være selvfinansierende.
5. Innmeldinger kan foregå skriftlig eller elektronisk. Utmeldinger skal være skriftlig eller elektronisk til styret i den klubb/fagforening medlemmet tilhører, eller til distrikt når klubb/fagforening ikke er opprettet. Ovennevnte organisasjonsledd som mottar inn-/utmeldingen plikter snarest mulig å orientere videre til overordnet organisasjonsledd. Dersom innmeldingen skjer elektronisk, skal det lokale organisasjonsledd snarest mulig, og senest innen 14 dager, informeres om medlemskapet. Plikten om informasjon er lik begge veier i organisasjonen og fristen for å sende informasjonen videre skal være lik, enten den er mottatt på papir eller elektronisk.
6. For å få mulighet til juridisk bistand må det enkelte medlem ha betalt kontingent til forbund tilsluttet LO i minst åtte uker på forhånd.
7. Forbundsstyret kan i spesielle tilfeller gjøre unntak fra denne regelen.
8. Skylder et medlem kontingent, eller forsikringspremie for mer enn tre måneder, skal medlemmet strykes. Før medlemskapet strykes plikter forbundet å underrette medlemmet, samt lokale ledd, om forholdet.
9. Tvist om medlemskap i forbundet avgjøres av forbundsstyret med adgang til å anke tvisten inn for landsstyret.
10. Alle som representerer EL & IT Forbundet forplikter seg til ikke å kjøpe seksuelle tjenester.

§ 1.4 Landsmøte

1. Landsmøtet er forbundets høyeste myndighet. Ordinært landsmøte holdes hvert fjerde år på sted som fastsettes av landsstyret eller forbundsstyret. Landsmøtet består av valgte delegater og landsstyrets medlemmer.
2. På landsmøtet har distriktene rett til å møte med åtte delegater for sine første 1000 medlemmer, deretter én delegat per påbegynt 200 medlemmer. Distriktenes representasjonsrett regnes ut fra betalende medlemmer og kontingentfrie medlemmer etter § 1.20 pkt. 2, det kvartal den foreløpige dagsorden for landsmøtet sendes ut. Jfr. § 1.4 pkt. 7. Valg av delegater kan ikke finne sted før distriktet har behandlet den foreløpige dagsorden for landsmøtet. Valgbare er bare de som har vært medlem av LO i minst seks måneder før valget foretas og ellers har sitt medlemskap i orden.
3. Valg av delegater til landsmøte skal foregå på distriktenes årsmøte, eller i særskilt representantskapsmøte. Klubber og fagforeninger som kommer inn under distriktets organisasjonsområde har rett til å nominere kandidater. Ved valg av delegater skal en søke å fordele delegatene etter følgende kriterier:
  - kjønn
  - yrkessammensetning
  - bedrifts- og bransjespekteret
  - geografi
  - alder
4. Delegatene skal ikke møte på landsmøtet med bundet mandat.
5. Skjemaeer for fullmakter sendes fra forbundsstyret. De må være fylt ut og returnert innen den frist som er satt av forbundsstyret. Fullmaktene skal være underskrevet av to av distriktstyrets medlemmer. Fullmaktene granskes av en fullmaktskomité valgt av forbundsstyret. Komiteen legger sin innstilling fram for landsmøtet som gjør endelig vedtak om godkjenning av fullmaktene.
6. Forbundssekretærene har møterett på landsmøtet med tale- og forslagsrett.
7. Tid for landsmøtet fastsettes minst tolv måneder før det holdes. Melding om tidspunkt skal sendes distriktene sammen med utkast til foreløpig dagsorden for landsmøtet.
8. Distrikt, fagforeninger, landsomfattende klubber, ungdomskonferansen, landsstyret og forbundsstyret har rett til å sette fram forslag til landsmøtet. Klubbenes forslag sendes gjennom og behandles av de respektive distrikt. Forslagene som skal være motiverte, må være kommet inn til forbundsstyret innen den frist som fastsettes av dette. Denne frist skal meddeles distriktene og landsstyret samtidig med meldingen om tidspunktet for landsmøtet, jfr. § 1.4 pkt. 7, og må ikke være kortere enn fem måneder. Forslag til dagsorden, forretningsorden og prinsipp- og handlingsprogram, samt innkomne forslag, skal sendes distriktene senest to måneder før landsmøtet.
9. Landsmøtet gjør vedtak om den endelige dagsorden og forretningsorden.
10. Ved avstemning på landsmøtet har hver delegat én stemme. Sakene blir avgjort med et flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. I tilfelle stemmelikhet er forslaget forkastet.

11. Oppløsning av forbundet eller fusjon med andre forbund kan kun skje på landsmøte med 2/3 flertall.
12. Forbundets kontrollkomité skal være til stede på landsmøtet, hvor dens medlemmer har talerett. Kontrollkomiteen har forslagsrett i saker som den har plikt til å uttale seg om, jfr. instruks for kontrollkomiteen.
13. Forbundet betaler oppholds- og reiseutgifter for landsmøtedelegatene. Forbundet betaler eventuell tapt arbeidsfortjeneste og diett i de dagene landsmøtet varer. Etter søknad kan det gis støtte til barnepass etter forbundets regler og satser. For annet omsorgsarbeid gjelder tilsvarende.

§ 1.5 Landsmøtets myndighetsområde

1. Behandle og gjøre vedtak i alle saker som er ført opp på den vedtatte dagsorden.
2. Velge forbundets fastlønnte tillitsvalgte:
  - a. forbundsleder
  - b. nestleder
  - c. hovedkasserer
  - d. leder for Forhandlingsavdelingen
  - e. leder for Utviklingsavdeling
3. Velge medlemmer og varamedlemmer til forbundsstyret i henhold til § 1.9 i forbundets vedtekter. Det skal legges vekt på kjønn, yrkes sammensetning, bransje-, bedriftsspekter, og geografi ved alle valg. Antall medlemmer i landsstyret skal ikke utgjøre mer enn 1/3 av det totale antall delegater i landsmøtet. Antall medlemmer i forbundsstyret skal ikke utgjøre mer enn 1/3 av det totale antall medlemmer i landsstyret. Antall valgte ledere på forbundskontoret skal ikke utgjøre mer enn 1/3 av det totale antall medlemmer i forbundsstyret. Ved valg av tillitsvalgte kreves et flertall av de avgitte stemmer. Har en ikke oppnådd det ved første gangs avstemning, foretas bundet omvalg mellom de to som har oppnådd høyeste stemmetall. Får disse to samme stemmetall skal det foretas loddtrekning.
4. Velge kontrollkomité på 3 medlemmer med varamedlemmer. Valgene skjer etter de regler som er nevnt i § 1.5 pkt. 3. Medlemmer som har lønnede verv eller ansettelser i forbundets organisasjonsledd kan ikke velges til kontrollkomiteen.
5. Velge representanter, med vararepresentanter, til LOs representantskap.
6. Foreta endringer i vedtektene. Benkeforslag om endringer i vedtektene kan ikke tas opp til behandling på landsmøtet uten at det har sammenheng med et forslag som er satt fram på vanlig måte.
7. Behandle et politisk «regnskap» for den landsmøteperioden som har gått.
8. Vedta et prinsipp- og handlingsprogram.
9. Vedta instruks for kontrollkomiteen.
10. Foreta eventuelle bevilgninger.
11. Avgjøre ethvert stridsspørsmål mellom forbundsstyret og landsstyret, mellom disse og de tilsluttede distriktene eller mellom distriktene innbyrdes, om ikke vedtektene fastsetter noen annen framgangsmåte.
12. Fastsette ordinær kontingent.
13. Fastsette forbundets forskringsordninger.

14. Treffe endelig avgjørelse om utelukkning av klubb/fagforening/ distriktsstyrer.

§ 1.6 Ekstraordinært landsmøte

1. Ekstraordinært landsmøte kan innkalles av landsstyret når det oppstår særlig viktige og/eller uforutsette situasjoner. Det samme har forbundsstyret plikt til å gjøre om minst halvparten av medlemmene i forbundet krever det.
2. Ekstraordinært landsmøte bør innkalles med minst 15 dagers varsel og kan bare behandle saker som var årsaken til innkallingen.
3. Om tiden tillater det velges delegater til det ekstraordinære landsmøtet på samme måte som bestemt i § 1.5. I motsatt fall møter de som var delegater på siste ordinære landsmøte. Landsstyret avgjør med bindende virkning hvilken framgangsmåte som skal nyttes.

§ 1.7 Landsstyret

1. Landsstyret er den høyeste myndighet i forbundet når landsmøtet ikke er samlet og består av:
  - a. Forbundsstyret
  - b. Representanter fra distriktene som følger: to representanter for de første 1000 medlemmer i distriktet, deretter en representant per påbegynt 800 medlemmer. Distriktenes representanter velges på distriktenes årsmøter. Distriktenes representasjonsrett regnes ut fra betalende medlemmer og kontingentfrie medlemmer etter § 1.20 pkt. 2, 4. kvartal året før årsmøtet. Det velges like mange vararepresentanter som representanter per distrikt. Disse velges i prioritert rekkefølge. Det skal tas hensyn til kjønn, yrke, alder, bedrifts-, bransjespekter og geografi ved valg av representanter.
2. Landsstyret kommer sammen til møte så ofte forbundsstyret finner det nødvendig, eller når minst halvparten av landsstyrets medlemmer krever det, dog minst to ganger per år. Landsstyret er vedtaksført når minst 2/3 er samlet.
3. I landsstyret har forbundsstyrets medlemmer stemmerett i alle saker.
4. Går noen av landsstyrets medlemmer ut av forbundet, inntar varamedlemmene deres plass. Varalisten skal følge numerisk rekkefølge. Distriktene har anledning til å fravike rekkefølgen på varalisten for å ivareta kjønnsfordeling, bransjefordeling og lignende.
5. Fusjonering med andre forbund skal i forkant være diskutert i landsstyret, og det må være landsstyret som starter en fusjonsprosess når 2/3 er enige om det.
6. Kontrollkomiteen har møteplikt i landsstyret med tale- og forslagsrett.
7. Forbundssekretærene har møterett i landsstyret med tale- og forslagsrett.
8. Distrikts- og organisasjonssekretærer har møterett som observatør etter avtale med den organisasjonsledd vedkommende er ansatt i. Omkostningene dertil dekkes av det organisasjonsledd som er arbeidsgiver. Observatører gis ikke tale- eller forslagsrett med mindre landsstyret bestemmer noe annet.
9. Landsstyremøtene skal kunngjøres med minst tre måneders varsel. Møtekunngjøringen sendes til landsstyrets medlemmer og distriktene,

- og skal inneholde foreløpig dagsorden. Saker og forslag til behandling i landsstyret må være forbundet i hende senest åtte uker før kunngjort møtetid. Endelig dagsorden med forbundsstyrets innstilling til alle saker som skal behandles i landsstyret, sendes landsstyrets medlemmer og distrikter senest fire uker før møtet skal avholdes.
10. Godtgjøring for reiseutlegg, diett og eventuell tapt arbeidstjeneste i anledning landsstyremøtene betales av forbundet. Etter søknad gis støtte til barnepass etter forbundets regler og satser. For annet omsorgsarbeid gjelder tilsvarende.

§ 1.8 Landsstyrets myndighetsområde

1. Behandle og vedta årsmelding.
2. Behandle og vedta delmål i handlingsprogrammet, samt forbundets aktivitets- og arbeidsplaner.
3. Behandle årsregnskap, revisjonsberetning og kontrollkomiteens rapport, samt vedta budsjett.
4. Behandle organisasjonssaker som oversendes fra forbundsstyret.
5. Behandle tariffpolitikk.
6. Foreta suppleringsvalg for den inneværende del av landsmøteperioden i tilfelle noen av de tillitsvalgte har fratrudd.
7. Gjøre vedtak om utelukkning av medlemmer.
8. Behandle alle saker som er anket av medlemmer i forbundsstyret, jfr. § 1.9 pkt. 7
9. Endre kontingent/kontingentfordeling etter forutgående behandling i distriktenes årsmøter.
10. Behandle og vedta vedtektsendringer som gjelder Del 2 i vedtektene.
11. Velge en valgkomité bestående av ni medlemmer 2 måneder før landsmøtet. Valgkomiteen skal velges blant medlemmene og det skal legges vekt på kjønn, yrkessammensetning, bransje og geografi når valgkomiteen sammensettes.
12. Fatte de endelige vedtak om forbundets prioriteringer og målsettinger foran hvert tariffoppgjør etter innstilling fra forbundsstyret og landstariffkonferansene.
13. Opprette faste utvalg etter behov. Landsstyret skal i tillegg til å foreta valg også behandle og vedta mandat for utvalgene.
14. Godkjenne sammenslåing eller deling av distrikter etter innstilling fra de berørte distrikter. Jfr. § 2.1 pkt. 13.
15. Foreta eventuelle bevilgninger.
16. Landsstyret velger et sentralt ungdomsutvalg bestående av 8 representanter som er valgbare til og med det året en fyller 30 år. Det avholdes en landsdekkende ungdomskonferanse hvert år med representanter som velges i henhold til kriteriene i vedtektenes § 1.4 pkt. 3.
17. Annethvert år, første gang i 2011, innstiller ungdomskonferansen på hvem som skal være ungdomsleder overfor forbundsstyret som foretar valget.

§ 1.9 Forbundsstyret

1. Forbundsstyret er forbundets høyeste myndighet mellom landsstyremøtene. Det er vedtaksført når minst 15 av medlemmene er til stede.

2. Forbundsstyret består av 19 medlemmer som fordeler seg slik:
  - a. forbundsleder
  - b. nestleder
  - c. hovedkasserer
  - d. leder for Forhandlingsavdelingen
  - e. leder for Utviklingsavdelingen
  - f. 14 representanter som velges på fritt grunnlag. En av representantene skal være ungdomsrepresentant med personlig vara. Som ungdomsrepresentant er man valgbar til det året man fyller 28 år.
  - g. Det velges 14 vararepresentanter i prioritert rekkefølge. Det skal legges vekt på kjønn, yrkessammensetning, bransje-, bedriftsspekter og geografi når representantene velges.
3. Møter blir holdt så ofte det er nødvendig av hensyn til saksmengden.
4. Til forbundsstyrets møter har medlemmene møteplikt. Uteblir et medlem fra 2 møter uten at det melder gyldig forfall, kan det utelukkes fra forbundsstyret.
5. Går noen av de valgte forbundsstyremedlemmene ut av forbundsstyret, inntar varamedlemmene deres plass for resten av landsmøteperioden. Varalista skal følges i numerisk rekkefølge. Unntak for dette gjelder hvis et kvinnelig medlem fratrer, i slike tilfeller skal første kvinne på varalista tre inn i hennes sted.
6. Fratrer noen av forbundets fastlønnete tillitsvalgte (jf. § 1.5 pkt. 2) sitt verv skal landsstyret foreta suppleringsvalg i henhold til § 1.8 pkt. 6.
7. Om det er meningsforskjell i forbundsstyret, har mindretallet rett til å innanke følgende saker for landsstyret:
  - a. utelukkning av medlemmer
  - b. suspensjon av tillitsvalgte
  - c. anvendelse av forbundets og forsikringskassens midler
  - d. utskrivning av ekstrakontingent i samsvar med § 1.17, pkt. 10 og 11
  - e. tolkningstvister i henhold til § 1.10 pkt. 9
  - f. tolkningstvister som gjelder tolkning av forbundsstyrets egne fullmakter

§ 1.10 Forbundsstyrets myndighetsområde

1. Lede forbundets virksomhet i samsvar med vedtektene og landsmøtets og landsstyrets vedtak.
2. Vedta regnskap med årsmelding, samt få framlagt revisjonsberetning og kontrollkomiteens rapport for foreliggende år.
3. Tilsette forbundssekretærer/merkantilt ansatte. Ansatte forbundssekretærer kan ikke inneha verv i forbundsstyret eller landsstyret.
4. Forvalte forbundets midler i samsvar med § 1.11 pkt. 3 og gi bevilgninger som ikke er fastsatt av landsmøtet og landsstyret.
5. Påse at medlemmene følger de retningslinjer som er trukket opp for forbundets virksomhet.
6. Lede arbeidet med tariffspørsmål i samsvar med forbundets og LOs formål og de til enhver tid opptrukne retningslinjer.
7. Tilrettelegge arbeid for distriktene med hensyn til verving og agitasjon.
8. Innkalle landsstyret og landsmøtet og forberede de saker som skal opp til behandling der.
9. Suspenderer tillitsvalgte og avsette funksjonærer i samsvar med reglene i § 1.27.

10. Avgjøre tvister om tolkning av forbundets vedtekter. De berørte parter har ankemulighet til landsstyret.
11. Påse at det tegnes forsvarlig ansvarsforsikring for kasserer.
12. Godkjenne opprettelse, nedleggelse, deling eller sammenslåinger av klubber hvor dette ikke følger hovedregelen.
13. Godkjenne særvedtekter for distriktene, fagforeningene og klubbene.
14. Fastsette rammene for lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår for alle stillinger i hele forbundet. Ansvar for disse områdene, knyttet til de kontoransatte, kan delegeres til administrasjonen.
15. Fastsette personalpolitikken.
16. Vurdere forbundskontorets bemanning.
17. Utligne ekstrakontingent i samsvar med § 1.17 pkt. 10 og 11.
18. Avgjøre hvilke kostnader som skal nyttes til kampfondet i konfliktsituasjoner. Jfr. § 1.23 pkt. 3.
19. Godkjenne oppretting eller nedleggning av landsomfattende fagforeninger.
20. Behandle søknader om opprettelse av fagforeninger i distriktene etter uttalelse fra distriktet
21. Påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.
22. Foreta eventuelle bevilgninger.
23. Tildele hedersgave til medlemmer med minst 20 års aktivt tillitsvalgtarbeid i EL & IT Forbundet og som har utmerket seg spesielt. Landsdekkende klubb, fagforening eller distrikt kan innstille på kandidat. Med søknaden fra innstillende ledd, skal det følge med en CV over vedkommendes tillitsvalgtkarriere. Forbundsstyret behandler søknadene og foretar endelig beslutning om hedersgave skal utdeles.
24. Velge ungdomsleder etter innstilling fra ungdomskonferansen. Valget er toårig og begrenses til medlemmet fyller 30 år. Ungdomslederen frikjøpes 100 prosent med vilkår etter EL & IT-avtalen. Ungdomslederen er leder av det sentrale ungdomsutvalget som er ansvarlig for forbundets ungdomsarbeid.

§ 1.11 Hovedkontor, firmategning og forvaltning

1. Forbundet har sitt hovedsete i Oslo.
2. Dersom ikke annet er bestemt av forbundsstyret, forplikter leder forbundet.
3. Forbundet skal helst anbringe sine midler i bank, stats-, kommune-, hypotek- eller kredittobligasjoner. Dessuten kan midler, etter vedtak i forbundsstyret, nyttes til kjøp av fast eiendom, anbringes mot pant i fast eiendom og til tegning av aksjer i foretak forbundet har interesse av å være medeier i.
4. Alle rentebærende verdipapirer som tilhører forbundet skal oppbevares i bankdepot.
5. Forbundsstyret må til enhver tid påse at forbundets midler plasseres slik at de i påkomne tilfeller kan realiseres hurtig.

§ 1.12 Kontrollkomité

1. Kontrollkomiteen er landsmøtets kontrollorgan i henhold til instruks for kontrollkomiteen og følger LOs normalinstruks for kontrollkomiteer.

- Ansatte i EL & IT Forbundet enten sentralt eller i ytre apparat (distrikt, klubb, fagforening) er ikke valgbar til kontrollkomiteen hverken sentralt eller i ytre apparat.
- Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med forbundets virksomhet og påse at det følger lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i forbundets besluttede organer, samt vanlig organisasjonsmessig praksis.
  - Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt forbundets protokoller og dokumenter, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendig for at den skal kunne utføre sitt verv.
  - Kontrollkomiteen skal føre protokoll fra sine møter.
  - Kontrollkomiteen avgir sin beretning til de organer som behandler årsberetning og regnskap.
  - Får kontrollkomiteen kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, skal den straks ta dette opp med forbundsledelsen og forbundsstyret. Kontrollkomiteen skal ved behov samarbeide med forbundets revisor og kan innkalle revisor til sine møter.

§ 1.13 Regnskap og revisjon

- Forbundet skal hvert år avlegge årsregnskap. Årsregnskapet skal utarbeides i samsvar med god regnskapsskikk. Regnskapførsel og årsregnskapet skal bygge på regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.
- Regnskapets hovedformål er å gi medlemmene innsikt i forbundets økonomiske aktivitet og stilling.
- Regnskapene skal undertegnes av forbundets valgte ledelse og legges fram for forbundsstyret til godkjenning.
- Revisjon av forbundets regnskaper utføres av statsautorisert revisor eller revisjonsselskap.
- I den utstrekning det følger god regnskapsskikk, skal revisor granske regnskaper og årsoppgjør. Revisor skal følge de instruksjer og pålegg som gis av LO og forbundets organer, så fremt de ikke strider mot lov, vedtekter eller god regnskapsskikk. I den utstrekning revisor finner det forsvarlig etter kravene til god regnskapsskikk, kan han bygge sitt arbeid på internkontrollen.
- Revisor, eller den han utpeker, plikter å være tilstede på de møter hvor regnskapene godkjennes. For øvrig vises til bestemmelsene i § 12 i LOs vedtekter.

§ 1.14 Tariffkrav og – revisjoner

- Vil en klubb, fagforening eller et distrikt fremme krav om endringer i lønns- og arbeidsvilkår, skal saken først forberedes av disse, hvoretter forslaget sendes forbundet.
- Krav om tariffavtale rettes av en landsomfattende klubb, fagforening eller distriktet til forbundet. Den som retter slikt krav, plikter å sende forbundet opplysninger om hvor mange arbeidere som omfattes av avtalen og hvor mange som er organisert.
- Bare forbundet kan fremme krav om opprettelse, eller oppsigelse, av overenskomst.
- Bare forbundet kan fremme krav om plassoppsigelse.

- Bare forbundet kan iverksette arbeidsstans.
- Vedtak og forslag fra landsomfattende og distriktstvis tariffkonferanser vil være retningsgivende for forbundets tariffarbeid.

§ 1.15 Avstemning over tarifforslag

- Tarifforslag skal legges fram for de medlemmer interessetvisten gjelder.
- Har flertallet av de medlemmene interessetvisten gjelder stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt mot, er det forkastet.
- Blir ikke vilkåret i punkt 2 oppfylt, er avstemningen ikke bindende med mindre 2/3 eller mer av de medlemmene interessetvisten gjelder, har deltatt i avstemningen.
- Har mindre enn 2/3 deltatt i avstemningen, og vilkåret etter punkt 2 ikke er oppfylt, sender forbundsstyret melding om avstemningen med innstilling til Sekretariatet i LOs om forslaget bør vedtas eller forkastes.
- Omfatter en tariffbevegelse også andre forbund, forholdes som bestemt i LOs vedtekter i § 15, punktene 5–10.

§ 1.16 Arbeidsstans

- Når samtykke til å iverksette arbeidsstans foreligger, eller om lockout er varslet, velger alle distrikt eller fagforeninger som berøres av arbeidsstansen en streike- eller lockoutkomité. Dersom forbundsstyret ikke har besluttet noe annet, fordeles distriktet/fagforeningen/ landsomfattende klubber konfliktstønad og over den kontroll som er nødvendig under arbeidsstansen.
- Ved arbeidsstans kan forbundet ta ut deler av de medlemmene (punktstreik), eventuelt alle, som er omfattet av konflikten. Likeledes kan forbundet ta ut andre medlemmer i sympatiastreik.
- Så lenge arbeidsstansen varer må ingen ta arbeid som omfattes av arbeidsstansen eller i bedrifter hvor det er erklært ubetinget sympatiaksjon. Tar medlemmene annet arbeid må de gi melding til klubben, som igjen har plikt til å underrette distriktet, dersom dette fordeler konfliktstønad. Så lenge medlemmene har slikt arbeid faller stønaden bort.
- Heving av arbeidsstans kan bare skje i henhold til LOs vedtekter.

§ 1.17 Stønad under arbeidsstans

- Arbeidsstans satt i verk på den måten som er fastsatt i disse vedtekter, gir alle medlemmer som omfattes av arbeidsstansen rett til stønad. Forbundsstyret fastsetter stønadens størrelse.
- For å få rett til stønad må det enkelte medlem ha vært i arbeid på det tidspunkt da arbeidsstansen inntrådte og ha betalt kontingent til forbund tilsluttet LO i minst to måneder for arbeidsstansen ble satt i verk.
- Stønad utbetales fra og med konfliktens første dag, stønaden omfattes ikke av kontingent- eller forsikringstrekk.
- Medlemmer som er sykmeldt av lege når arbeidsstansen blir satt i verk, har krav på stønad fra den dagen de blir friskmeldt mot å legge fram legeattest om det. Medlemmer som er utskrevet til militærtjeneste når arbeidsstansen blir satt i verk, får stønad fra den dagen de skulle ha gjenopptatt tjenesten. Medlemmer som har permisjon som opphører under arbeidsstansen, får stønad fra den dagen de skulle ha gjenopptatt

- tjenesten. Medlemmer som avvikler sin ferie/avspasering under arbeidsstans skal ikke ha utbetalt stønad så lenge ferien/avspaseringen varer.
5. Ved utbetaling av stønad må medlemskap være ajourført og uten kontingentrestanse (mer enn en måneds restanse). Ved konflikt i andre forbunds overenskomstområder som berører forbundets medlemmer, skal forbundets fastsatte stønader gjelde.
  6. Klubb-, fagforenings- og distriktsstyrer kan fastsette kontrollmøter og retningslinjer for disse. Brytes de fastsatte retningslinjer kan retten til stønad bortfalle.
  7. Mottak av konfliktstønad skal foregå etter følgende regler:
    - a. Hvert medlem skal selv kvittere for mottatt stønad på hver konfliktliste såfremt ikke dispensasjon er gitt. (Styrt i henhold til punkt b.) Allikevel må fullmakt for heving av bidraget – eller hvis dette er sendt i posten, kvittering derfra – vedlegges hver liste. Personlig kvittering som angir dato for det mottatte bidrag må dog snarest sendes distrikt som videresender det til forbundet.
    - b. I distrikt, fagforening eller landsdekkende klubb som har fått godkjent å foreta all utbetaling av stønad via bank faller krav til personlig kvittering fra medlem for mottatt stønad.
  8. Opptar medlem arbeid hvor streik, fremdeles pågår, blir medlemmet å betrakte som utmeldt av forbundet, og må betale tilbake all konfliktstønad han/hun har mottatt. Det samme blir tilfellet om utmeldelse skjer før vedkommende ble streikebryter.
  9. Ved punktstreik kan de av medlemmene som berøres av interesseløst og som ikke er tatt ut i streik betale ekstrakontingent. Medlemmene som berøres av interesseløst, skal imidlertid betale ekstrakontingent etter at interesseløst har hatt en varighet på 14 dager.
  10. Ved omfattende eller langvarig arbeidsstans kan forbundsstyret, etter vedtak, innføre ekstrakontingent.
  11. Ekstrakontingentens størrelse fastsettes av forbundsstyret.

§ 1.18 Kontingent

1. Landsmøtet fastsetter den ordinære kontingenten prosentvis beregnet.
2. Medlemmer skal betale en ordinær samlet minimumskontingent til forbundet, distriktene, fagforeningene og klubbene på 1,2 prosent, av brutto lønn, som tilsvarer beløpet oppgitt i kolonne 111 A i årlig lønns- og trekkoppgave (feriepenger inkludert). Kontingenten kan justeres av landsstyret, men dog ikke mer enn tilsvarende lønnsutviklingen i siste års oppgjør. Eventuell ny kontingent gjøres gjeldende fra og med 1. januar året etter vedtak om kontingentjustering.
3. Elev- og studentmedlemmer betaler den kontingent, og har de rettigheter, som til enhver tid gjelder for LOs elev- og studentmedlemmer.
4. Kontingenten på 1,2 prosent fordeles slik:

• til forbundet:	0,87 prosent
derav 0,1 prosent til kampfond	
• til distriktene:	0,33 prosent
• samlet kontingent:	1,20 prosent

5. Kontingenten til distriktet på 0,33 prosent fordeles på følgende måte:
  - landsomfattende klubber: 0,20 prosent
  - fagforeninger: 0,20 prosent
6. Klubber som ikke er landsomfattende eller tilsluttet noen fagforening, kan søke distriktene om midler begrenset oppad til 300 kroner per medlem per år. Distriktene fordeler midlene ut fra aktivitet i klubbene. Der hvor det er opprettet fagforeninger, kan klubber søke fagforeninger om midler. Forbundets klubber og fagforeninger kan gjennom særvedtekte fastsette kontingent utover minimumskontingenten dersom situasjonen gjør dette nødvendig. Slik kontingent skal fortrinnsvis bygge på de samme prinsipper som § 1.18 pkt. 2, dvs. at den fastsettes som en prosentsetts.

§ 1.19 Kontingentens innbetaling

1. Alle medlemmer er pliktig til å betale kontingent på den måten for bundsstyret bestemmer.
2. Forbundet fordeler det lokale ledds andel fastsatt i § 1.18 pkt. 4 og sender beløpet til det lokale ledd.
3. Det lokale ledd skal påse at alle medlemmer betaler kontingent etter fastsatte retningslinjer.

§ 1.20 Kontingentfrie medlemmer

1. Alle typer pensjonister betaler en kontingent på 1 300 kroner per år fram til fylte 75 år. Deretter gis kontingentfritak med unntak av eventuelle frivillige forsikringer gjennom forbundet. Minstepensjonister etter trygdelovens bestemmelser kan søke om fritak. Kontingenten for pensjonister går uavkortet til forbundskassen.
2. Medlemmer som har permisjon uten lønn, pga. fødselspermisjon, omsorgspermisjon, militærtjeneste eller lignende, og som ikke har annen arbeidsinntekt, fritas for å betale kontingent. Det samme gjelder medlemmer som mottar arbeidsavklaringspenger. Arbeidsløse gis kontingentfritak. Tidsrommet avrundes til nærmeste hele antall måneder. Medlemmer som er fritatt for kontingent etter dette punktet må likevel betale premien til forbundets forsikringsordninger med følgende unntak:
  - a. Arbeidsledige/permitterte medlemmer gis fritak fra forsikringskontingent for de første åtte uker mot dokumentasjon fra arbeidsformidling/trygdekontor.
  - b. Arbeidsledige/permitterte medlemmer utover åtte uker kan med bakgrunn i sin økonomiske situasjon søke forbundet om fortsatt fritak.
  - c. Medlemmer som kun mottar dagpenger under avtjening av førstegangs militærtjeneste gis fritak fra forsikringskontingent.
3. Punktene a og b omfatter forbundets kollektive forsikringsordninger. For å oppnå kontingentfritak som nevnt i pkt. 1 og 2, må det overfor distriktets/klubbens kasserer dokumenteres at vilkårene er oppfylt. Når særlige hensyn taler for det, kan forbundsstyret innvilge kontingentfritak også i andre tilfeller enn de som er nevnt i pkt.1 og 2. Søknad om dette må sendes til forbundsstyret gjennom distriktsstyret. Eventuelt fritak vil ikke gjelde premien til forbundets forsikringsordninger.

§ 1.21 Overføring av medlemskap

1. Medlemmer kan overføres fra et forbund til et annet innen LO. I slike tilfeller må medlemmet fylle de vilkår LOs vedtekter fastsetter om overføring. Distriktet, klubben eller fagforeningen sender melding om overføring til et annet LO-forbund til forbundskontoret. Forbundskontoret foretar overføringen.
2. Ved overføring etter pkt. 1 får medlemmet straks alle rettigheter i det nye forbundet, i henhold til sitt medlemskap i det tidligere forbund og det nye forbunds vedtekter.
3. Overføring etter pkt. 1 skal finne sted innen to måneder etter at medlemmet har tatt arbeid innenfor et annet forbunds virkeområde.

§ 1.22 Hvilende rett

Medlemmer kan søke forbundet om kontingentfritak med hvilende rett. Alle søknader om hvilende rett avgjøres av forbundsstyret.

§ 1.23 Kampfond

1. Kampfondet skal tilføres midler i henhold til § 1.18 pkt. 4. Kampfondet skal opparbeides til minst 10 000 kroner per medlem, og i tilfelle disse midler ikke strekker til, kan forbundsstyret utskrive ekstrakontingent så vel til forbundets eget bruk som til andre organisasjoner.
2. Ekstrakontingent som er beskrevet i § 1.17 skal tilføres kampfondet. Kampfondets midler skal anvendes slik at de hurtig kan nyttes til stønad når situasjonen krever det.
3. Kampfondet skal kunne anvendes til å dekke ulike kostnader knyttet til konflikter, enten disse er forårsaket av arbeidsstans eller andre ting. Slik anvendelse skal godkjennes av forbundsstyret.
4. Når kampfondet når beløpet på 10 000 kroner per medlem skal overføringene til kampfondet fortsette, og fondsmidlene skal tilfalle kampfondet.

§ 1.24 Uravstemning

1. Forbundsstyret/landsstyret kan gjøre vedtak om uravstemning i viktige saker.
2. Forbundsstyret avgjør etter hvilke retningslinjer uravstemningen skal foregå.
3. Avstemningen kan holdes blant alle klubber, fagforeninger og distrikt eller blant bestemte klubber, fagforeninger og distrikt.
4. Avstemningen skal være hemmelig og ordnes slik at alle medlemmer kan avgi stemme.
5. Klubb/fagforening/distriktsstyret eller stemmestyret har taushetsplikt m.h.t. resultatet av avstemningen.

§ 1.25 Suspensjon/utelukkning

1. Klubbstyrer, fagforeningsstyrer eller distriktsstyrer som setter seg utover forbundets og LOs vedtekter eller vedtak, kan suspenderes eller utelukkes fra medlemskap etter vedtak av forbundsstyret. Slike vedtak kan, innen en måned etter at styret har fått skriftlig melding om det, påankes til landsstyret, eventuelt landsmøtet, uten at klagen har oppsettende virkning.

2. Enkeltmedlemmer som setter seg utover forbundets vedtekter eller vedtak, kan suspenderes eller utelukkes etter vedtak i forbundsstyret. Slike vedtak kan innen en måned etter at medlemmet har fått skriftlig melding om det, påankes til landsstyret uten at klagen har oppsettende virkning.

§ 1.26 Oppløsning og deling av klubb

Dersom en klubb oppløses, tilfaller alltid klubbens aktive fagforening hvor slikt er opprettet, eller distriktet/distriktene, om ikke forbundsstyret har gjort vedtak om noe annet. Dersom en klubb går over i annet LO-forbund medfølger klubbens aktive, om ikke forbundsstyret vedtar noe annet.

§ 1.27 Suspensjon fra tillitsverv og avskjed av funksjonærer

1. Tillitsvalgte i forbundet kan suspenderes fra sine tillitsverv av forbundsstyret eller landsstyret. Suspensjon kan skje med tap eller bibehold av lønn. Vedtaket om suspensjon må legges fram for landsmøtet til endelig avgjørelse. Den suspenderte har i slike tilfeller talerett på landsmøtet.
2. I tilfelle suspensjon eller avskjed har forbundsstyret eller landsstyret fullmakt til å treffe en midlertidig ordning med valg av nye tillitsvalgte.

§ 1.28 Talking av vedtektene

Tolkning av vedtektene og tvister om hvordan de skal forstås kan ikke prøves ved sivile domstoler. De blir avgjort av forbundsstyret med rett til å klage til landsstyret eller førstkommande landsmøte. På samme måte avgjøres organisasjonsmessige tvistesporsmål som ikke direkte er løst i vedtektene.

Distrikt, fagforening, klubb eller enkeltmedlem som er misfornøyd med den avgjørelse som landsstyret har truffet i slik tvist som er nevnt ovenfor, kan i stedet for å bringe tvisten inn for førstkommande landsmøte, anke avgjørelse inn for den voldgiftsrett som Landsorganisasjonen har etablert for avgjørelse av slike tvister.

Denne voldgiftsrett avgjør tvisten med endelig og bindende virkning for alle parter. Ankefristen er 2 – to – måneder regnet fra det tidspunkt da melding om landsstyrets vedtak er kommet fram til vedkommende. Anken har ikke oppsettende virkning.

Del 2

Vedtekter for distrikt

§ 2.1.1 Oppgaver

Distriktenes oppgaver:

1. Arbeide for det formål og etter de retningslinjer og synspunkter som går fram av forbundets vedtekter og prinsipp- og handlingsprogram, og å koordinere og sette i verk nødvendige tiltak for best mulig rasjonell og effektiv organisasjonsvirksomhet i distriktet, og sammen med aktuelle klubber vurdere behovet for fagforeninger. Distriktsstyret kan delegerer oppgaver til fagforeninger.
2. Arbeide aktivt for å organisere alle arbeidstakere, samt elever, studenter og lærlinger og utenlandske arbeidstakere som kommer inn under distriktets organisasjonsområde.
3. Bistå tillitsvalgte med nødvendig støtte i nye og eksisterende klubber og avdelinger, samt koordinere lokale aktiviteter, herunder ansvaret for pensjonistaktiviteter.
4. Bistå forbundet ved oppretting av klubber etter vedtak i forbundsstyret. Det opprettes som hovedregel en klubb per bedrift/selskap – eller der hvor overenskomst er gjort gjeldende.
5. Tilsette distriktssekretær(er) og eventuelt merkantilt personale. Det forutsettes at gjeldende tariffavtale legges til grunn ved ansettelse. Distriktssekretær(ene) kan ikke være ansatt distriktssekretær og samtidig inneha verv i distriktsstyret, forbundsstyret og landsstyret, men kan velges som delegat til landsmøtet.
6. Gjennomføre kurs for medlemmer og tillitsvalgte.
7. Utbetale stønad, dersom forbundsstyret ikke har besluttet noe annet, under godkjent streik eller lockout.
8. Fremme opplysningsarbeidet blant medlemmene.
9. Utføre oppdrag som blir gitt av forbundet.
10. Velge distriktets representanter til landsstyret.
11. Være høringsorgan i organisasjonssaker.
12. Velge delegater til forbundets landsmøte.
13. Bistå medlemmene eller deres etterlatte med saksbehandling og informasjon i forbindelse med forsikringsaker, i samsvar med gjeldende forsikringsordninger.
14. Behandle spørsmål om opplak, overføring eller utelukkning av medlemmer.
15. Samle inn og sende til forbundet og de av LOs lokalorganisasjoner som distriktet hører inn under, kvartalsmessige oppgaver over antall arbeidsplasser, antall lønntakere og antall organiserte som kommer inn under distriktets organisasjonsområde.
16. Fremme tarifforslag for de tariffområder som hører inn under distriktet. Fagforening/klubb innstiller overfor distriktet i disse spørsmål.
17. Behandle sakliste med tilhørende innstillinger til vedtak i saker som skal behandles i landsstyret.
18. Behandle forslag og dagsorden til landsmøtet.
19. Tilslutte seg de faglige utvalgene i samsvar med vedtektene for LOs lokalorganisasjon.

20. Bistå medlemmene i tariffmessige spørsmål.
21. Etablere faste utvalg.
22. Utarbeide helhetlige arbeids- og aktivitetsplaner for distriktet.
23. Delegerer oppgaver til fagforeningene.
24. Betale kontingent til LOs lokalorganisasjoner.
25. Avholde en årlig ungdomskonferanse for å skolere og motivere nye og unge medlemmer i distriktet, samt å holde fokus på at ungdomsarbeid er viktig. Er det formålstjenlig kan man samarbeide med et annet distrikt for avholdelse av konferansen.

§ 2.1.2 Medlemskap

1. Distriktet er en sammenslutning av klubber/fagforeninger og avdelinger innenfor et geografisk definert område. I tillegg er medlemmer organisert i klubber som strekker seg over distriktsgrensene, medlem av det distrikt de har sin ansettelses-/fast arbeidsstedsadresse. Der fast arbeidsadresse ligger i et annet distrikt enn ansettelsesadressen er det den faste arbeidsstedsadressen som avgjør hvilket distrikt et medlem tilhører. Der det ikke er opprettet klubb på bedriften vil medlemmene være direkte medlemmer i det distrikt de har sin ansettelses-/fast arbeidsstedsadresse.
2. Vilkårene for medlemskap er for øvrig at medlemmet aksepterer forbundets, distriktets og LOs vedtekter og vedtak i samsvar med disse.
3. Om en gir uriktige opplysninger eller unnlater å gi opplysninger av betydning for medlemskapet når en blir tatt inn som medlem og på den måten villeder distriktet, kan medlemskapet bli omgjort uten at en har krav på å få tilbake kontingent eller avgift som er betalt. Før omgjøring av slikt medlemskap må vedkommende få anledning til å forklare seg.
4. Blir det strid om et medlem har rett til å bli tatt opp, eller bli stående i distriktet, treffer representantskapet avgjørelse i saken. Avgjørelsen kan påklages til forbundsstyret.
5. Blokade- eller streikebrytere kan ikke bli medlem i distriktet før søknad er godkjent av forbundsstyret. (Jfr. vedtekter for forbundet § 1.3 pkt 2 b).

§ 2.1.3 Medlemskontingent

1. Medlemskontingent til forbundet, distriktene og klubbene er fastsatt i forbundets vedtekter § 1.18 pkt. 4. Kontingenttrekket foretas av arbeidsgiver eller på den måten forbundsstyret bestemmer.
2. Kontingentinbetaling og kontingentfritak er fastsatt i forbundsvedtektene henholdsvis § 1.19 og § 1.20
3. Alle medlemmer må betale kontingent hver måned, dersom annet ikke er avtalt.
4. Skylder et medlem kontingent eller forsikringspremie for mer enn tre måneder, plikter distriktet å underrette medlemmet om forholdet, før medlemskapet strykes, og meldes forbundet.

Merknad: For timelønna medlemmer som jobber offshore, er fristen i punkt 4 seks måneder.

§ 2.1.4 Økonomi

1. Forbundet gir etter vedtatte regler tilskudd til distriktene.

2. Distriktene har disposisjonsrett over disse midler som forvaltes og regnskapsføres i henhold til gjeldende bestemmelser og vedtekter.
3. Distriktenes regnskap skal revideres av registrert revisor/fagrevisor.
4. Forbundsstyret har når som helst rett til å la et distriktsregnskap kontrolleres ved hovedkasserer eller den som forbundsstyret måtte bemyndige.
5. Distriktene avsetter økonomi for ungdomsarbeidet som sikrer en god aktivitet.

§ 2.1.5 Kassereren

1. Kassereren har ansvaret for at distriktets regnskaper og medlemsfortegnelse blir ført etter et, av forbundsstyret, godkjent system. I kassabøkene skal nøyaktig innføres enhver inntekt og utgift med angitt dato.
2. Alle utgiftsbilag underskrives av to som har prokura. Ingen penger må heves uten etter anvisning av leder eller en som styret har gitt fullmakt.
3. Distriktene skal avslutte sine regnskaper med kalenderåret. Avskrift av distriktets årsregnskap for alle kasser sendes forbundet i revidert og godkjent stand (jfr. retningslinjer for regnskapsførsel).
4. Dersom regnskapene ikke er mottatt av forbundet innen utgangen av mai, skal grunnen til forsinkelsen tas opp med distriktet. Finner forbundsstyret at det ikke er saklig grunn for eventuell regnskapsmangel, eller det er påvist misligheter av noen art, kan forbundsstyret sperre distriktets konti til de klanderverdige forhold er brakt i orden. En slik avgjørelse kan distriktsstyret innanke for landsstyret. Distriktene er ansvarlige for at mottatte kontingent- og medlemslister oppbevares og behandles slik at de ikke kommer uvedkommende i hende. Mottatt kontingent skal oppbevares i bank eller på tilsvarende betryggende måte.

§ 2.1.6 Kontrollkomité og revisjon

1. Kontrollkomiteen er distriktets kontrollorgan.
2. Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med distriktets virksomhet og påse at det følger lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i forbundets besluttede organer, samt vanlig organisasjonsmessig praksis.
3. Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt distriktets protokoller og dokumenter, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendig for at den skal kunne utføre sitt verv.
4. Kontrollkomiteen skal føre protokoll fra sine møter.
5. Kontrollkomiteen avgir sin beretning til de organer som behandler årsberetning og regnskap.
6. Revisjon av distriktets regnskap utføres av registrert revisor. Regnskapene skal undertegnes av distriktets leder og kasserer.
7. Revisor eller den han utpeker, plikter å være tilstede på de møter hvor regnskapene godkjennes.

§ 2.1.7 Årsmøte og representantskapsmøte

1. Årsmøtet er distriktets høyeste myndighet, og organiseres i en representantskapsordning. Representantskapet består av distriktsstyret

samt en forholdsmessig representasjon fra klubbene og de direkte tilsluttede medlemmene. Representasjonsrett regnes ut fra betalende medlemmer og kontingentfrie medlemmer etter § 1.20 pkt. 2 det kvartal den foreløpige dagsorden for årsmøtet sendes ut. Årsmøtet holdes innen utgangen av april måned, og blir kunngjort med minst seks ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest fire uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet, sendes til representantene og klubbene senest to uker før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles.

2. Årsmøtet skal:
  - a. behandle distriktets årsberetning
  - b. behandle distriktets reviderte regnskaper
  - c. behandle innkomne forslag
  - d. foreta valg
  - e. Foreløpig budsjett og handlings-/virksomhetsplan skal vedtas av representantskapet innen årets begynnelse.
3. Årsmøtet foretar valg av styre. Styrets funksjonstid er to år, dog slik at halvparten av styrets medlemmer er på valg hvert år. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Styret skal bestå av leder, nestleder, leder av ungdomsutvalg med personlig vararepresentant, leder av HMS-utvalget, samt det antall styremedlemmer som årsmøtet bestemmer. (En av styrets medlemmer skal være studieleder). Det velges så mange vararepresentanter som årsmøtet bestemmer. Til styret bør velges både kvinner og menn. Straks et valg er foretatt, innrapporteres dette til forbundsstyret.
4. Valgene foregår ved hemmelig avstemning dersom en av de fremtøtte krever det, og det er mer enn en kandidat. For å bli valgt må en ha fått flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. Oppnås ikke dette ved første gangs avstemning, foretas bundet valg mellom de to som har fått flest stemmer. Blir det ved siste valg stemmelikhet, foretas loddtrekning.
5. Årsmøtet velger kontrollkomité bestående av to personer. Funksjonstiden er to år, likevel slik at en står på valg ved hvert årsmøte. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Et medlem har plikt til å ta på seg tillitsverv som distriktet eller forbundet velger det til.
6. Ekstraordinært årsmøte innkalles når styret eller minst 1/4 av medlemmene krever det. Forbundsstyret kan også forlange innkalt til ekstraordinært årsmøte. På det ekstraordinære årsmøtet kan bare behandles de saker som har vært årsaken til innkallingen. Slikt årsmøte kan innkalles med en ukers varsel.
7. Representantskapsmøte holdes så ofte styret gjør vedtak om det, men minst en gang i året i tillegg til ordinært årsmøte. Forslag til dagsorden vedtas av styret og skal kunngjøres med minst seks ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest fire uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest to uker før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles.

- I særskilte tilfeller som krever rask avklaring, kan styret fravike nevnte frister.
8. På ordinære og ekstraordinære årsmøter, samt på representantskapsmøter, avgjøres alle saker med et flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. I tilfelle stemmelikhet er forslaget forkastet. Gjelder saken utelukkning av medlemmer, gjelder reglene fastsatt i § 2.1.12.
  9. På representantskapsmøter har alle medlemmer i distriktet møte-, tale- og forslagsrett.
  10. I god tid før årsmøte skal det på representantskapsmøte velges en valgkomité. (I denne sammenheng regnes også årsmøte som representantskapsmøte.)
  11. Distriktets styre har anledning til å avholde lokale informasjonsmøter når en finner dette nødvendig. Ved disse møtene kan det ikke fattes bindende vedtak.
  12. Årsmøtet velger et ungdomsutvalg bestående av leder og to utvalgsmedlemmer, eller det antall årsmøtet bestemmer. Som medlem i ungdomsutvalget er man valgbar til det året man fyller 30 år. Funksjonstiden er to år, likevel slik at halvparten av utvalgsmedlemmene er på valg hvert år. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Ved valg av ungdomsutvalget skal en søke å fordele medlemmene etter følgende kriterier:
    - a. kjønn
    - b. alder
    - c. geografi
    - d. yrke og bransje
  13. Årsmøtet velger et HMS-utvalg bestående av leder og to utvalgsmedlemmer, eller det antall årsmøtet bestemmer. Funksjonstiden er to år, likevel slik at halvparten av medlemmene av utvalgsmedlemmene er på valg hvert år. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Ved valg av HMS-utvalget skal en søke å fordele medlemmene etter følgende kriterier:
    - a. kjønn
    - b. alder
    - c. geografi
    - d. yrke og bransje

§ 2.1.8 Valg av representanter til distriktets representantskap

1. Representantskapet består av distriktsstyret, samt en forholdsmessig representasjon fra klubbene og de direkte tilsluttede medlemmene. Representantskapet i distriktet skal gjenspeile medlemsmassen på en mest mulig representativ måte. Representanter kan velges av klubbene eller fagforeningene i distriktet. Klubber/fagforeninger som har medlemmer i flere distrikter, velger representanter blant sine medlemmer i de respektive distriktene. Klubber som har opprettet avdelinger, kan gjennom sine særvedtekter la avdelingene velge representanter. Valget av representanter gjelder for ett år av gangen. Inntil melding om nyvalg foreligger, blir de tidligere valgte å anse som representanter.
2. Distriktene bestemmer gjennom sine særvedtekter hvordan representantskapet skal sammensettes. Jfr. § 2.1.14. Det velges like

- mange vararepresentanter som representantene i prioritert rekkefølge. Melding om valgene sendes distriktets styre umiddelbart etter at valget er avholdt. Ved valg av representanter skal en søke å fordele representanter etter følgende kriterier:
- a. geografi
  - b. yrkessammensetning
  - c. kjønn
  - d. alder
3. Når en representant ikke møter uten å ha meldt forfall og heller ikke vararepresentanten møter, skal klubben/fagforeningen ha rapport om dette. Fører dette til at klubben/fagforeningen ikke blir representert på to møter på rad, velges ny representant av klubben/fagforeningen.

§ 2.1.9 Styret

1. Distriktet ledes av et styre valgt av årsmøtet.
2. Styret leder distriktet i samsvar med vedtektene, landsmøtets og årsmøtets vedtak.
3. Til å lede distriktets arbeid bør leder frikjøpes i størrelsesorden 40 prosent eller mer.
4. Nestlederen skal fungere som leder dersom denne har forfall.
5. Sekretæren fører møteprotokoller og besørger korrespondansen i samråd med lederen.
6. Kassereren har ansvaret for at økonomifunksjonen i distriktet blir ivarettatt etter regler som fastsettes av forbundsstyret.
7. Distriktet avgjør selv om det skal velges sekretær og kasserer eller om disse oppgavene skal tillegges distriktets ansatte sekretærer.
8. Styret er vedtaktsført når minst 2/3 er til stede. Er det stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.
9. Styret har til enhver tid rett til å kreve regnskapene framlagt. Forbundsstyret kan videre kreve at regnskapene skal gjennomgås av LOs revisjonskontor.
10. Styret skal underrette forbundsstyret om alt viktig som skjer i distriktet, og innen 1 måned etter årsmøtet sende forbundsstyret protokollen med gjenpart av de regnskaper og budsjett som har vært framlagt.
11. Representanter i forbundsstyret og landsstyret som er medlemmer i distriktet, men ikke fastlønnet tillitsvalgt på forbundskontoret, har møterett og -plikt i distriktsstyret.
12. Distriktsstyret avholder et styremøte i etterkant av landsstyremøtene, innen tre uker, hvor landsstyrepräsentantene rapporterer til distriktsstyret.

§ 2.1.10 Distriktets plikter overfor forbundet og LO

1. Distriktets særvedtekter, jfr. § 2.1.14, må ikke inneholde noe som strider mot forbundets eller LOs vedtekter, formål eller lovlige vedtak.
2. Alle former for aksjoner som en eller flere distrikter vil sette i gang, må på forhånd meldes til forbundet.

§ 2.1.11 Suspensjon fra tillitsverv

1. Hvis en tillitsvalgt gjør seg skyldig i straffbar eller ukollegial handling kan styret med alminnelig flertall suspendere vedkommende fra tillitsverv.
2. Slik suspensjon skal straks innberettes til forbundsstyret til godkjenning

inntil representantskaps-/medlemsmøte blir holdt.

3. Godkjenner forbundsstyret suspensjonen, velger styret seg imellom inn til representantskaps-/medlemsmøtet kan holdes, en av styrets medlemmer til å utføre de plikter som den suspenderte hadde.
4. Saken forelegges for første representantskaps-/medlemsmøte til behandling. Til dette møtet skal den suspenderte innkalles og gis anledning til å gjøre rede for seg. Det er representantskaps-/medlemsmøtet som gjør det endelige vedtak om suspensjon eller ikke.
5. Blir suspensjonen fra tillitsvervet stadfestet av representantskaps-/medlemsmøtet, foretar dette også valg av ny tillitsvalgt i stedet for den suspenderte.
6. Har den suspenderte lønn som tillitsvalgt, kan suspensjonen skje med eller uten bibehold av lønn.
7. Dersom det ikke blir avholdt representantskaps-/medlemsmøte innen en måned kan den suspenderte påklage dette til forbundsstyret, som kan pålegge distriktet å avholde representantskaps-/medlemsmøte.
8. Når suspensjonen er endelig avgjort kan distriktet ta opp spørsmålet om utelukkning av den suspenderte.
9. Funksjonærer i distriktet kan sies opp med de frister som er fastsatt i tilsetningsvilkårene og under henvisning til Arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 2.1.12 Utelukkning av medlemmer

1. Om noen har opptrådt som streike- eller blokadebrytere skal vedkommende straks utelukkes som medlem.
2. Medlem som handler i strid med klubbens, distriktets, forbundets eller LOs vedtekter kan utelukkes etter vedtak i representantskapsmøte/medlemsmøte.
3. Medlemmer som handler uhederlig eller ukollegialt kan utelukkes etter vedtak i representantskapsmøte/medlemsmøte med 2/3 flertall. I stedet for utelukkning kan det på samme måte gjøres vedtak om suspensjon for kortere eller lengre tid. Suspenderte medlemmer må i den tid de er suspenderte betale kontingent, men de har ikke anledning til å møte i distriktets møter, og har ingen rettigheter i forbundet i den tiden suspensjonen varer.
4. Om en sak som er nevnt i pkt. 1, 2 og 3 står på dagsorden har styret i distriktet plikt til å varsle vedkommende slik at han/hun kan være til stede og forsvare seg.
5. Utelukkning av medlemskap skal i alle tilfeller godkjennes av forbundsstyret. Slikt vedtak kan innen en måned etter at medlemmet har fått skriftlig melding om det, påankes til landsstyret uten at klagen har oppsettende virkning.
6. Utelukkning av medlemskap fører alltid med seg at medlemmet mister alle tillitsverv i fagbevegelsen og heller ikke kan delta i fagforeningsmøter.

§ 2.1.13 Deling eller sammenslåing av distrikt

Distrikt kan ikke oppløses. Deling eller sammenslåing av distrikter kan ikke gjennomføres uten landsstyrets godkjenning.

§ 2.1.14 Særvedtekter

Om distriktet finner det nødvendig har den rett til å gjøre vedtak om tillegg til disse vedtekter for sin lokale virksomhet. Disse skal legges fram for forbundsstyret til godkjenning. Jfr. § 2.1.10.

§ 2.1.15 Tolkning av vedtektene, del 2

Tolkning av vedtektene, del 2, og tvister om hvordan de skal forstås kan ikke prøves ved de sivile domstoler. Det blir avgjort av forbundsstyret med rett til å klage til landsstyret. På samme måte avgjøres organisasjonsmessige tvistes spørsmål som ikke direkte er løst i vedtektene.

Distrikt eller enkeltmedlem som er misfornøyd med den avgjørelse som landsstyret har truffet i slikt tvist som nevnt ovenfor, kan anke avgjørelse inn for den voldgiftsrett som LO har etablert for avgjørelse av slike tvister. Denne voldgiftsretten avgjør tvisten med endelig og bindende virkning for alle parter. Ankefristen er 2 – to – måneder regnet fra det tidspunkt melding om landsstyrets vedtak er kommet frem til vedkommende. Anken har ikke oppsettende virkning.

Vedtekter for klubber

Som hovedregel skal alle medlemmer ansatt i en virksomhet, uavhengig om denne er landsdekkende eller lokalisert på ett eller flere steder, organiseres i en felles organisasjonsenhet. Denne organisasjonsenhet en kalles «klubb».

Følgende kriterier er lagt til grunn for oppretting av klubber:

- Det opprettes som hovedregel en klubb per bedrift/selskap – eller der hvor overenskomst er gjort gjeldende.
- Der dette ikke er optimal organisering på grunn av at bedriften for eksempel er organisert i et konsern, kan forbundsstyret gjøre følgende unntak:
- Klubb kan etableres per virksomhet innenfor rammen av følgende definisjoner:
- Minste virksomhet er et selskap eller regnskapsmessig utskilt enhet med tilsvarende beslutningsmyndighet.
- Kan være flere selskap med felles eier.
- Kan være et konsern.
- Kan være selskap med et eller flere datterselskap.
- I særskilte tilfeller kan det være et regionalt regnskapssted med beslutningsmyndighet.
- En klubb som omfatter medlemmer med ansettelses-/fast arbeidsstedsadresse i mer enn ett distrikt, kan komme inn under begrepet landsomfattende klubb. En landsomfattende klubb har tilsvarende rettighet som et distrikt når det gjelder spørsmål om lønns- og arbeidsvilkår for sine medlemmer. Jfr. § 2.1.1.

§ 2.2.1 Oppgaver

Klubbens oppgaver:

1. Arbeide for det formål og etter de retningslinjer og synspunkter som går fram av forbundets vedtekter og prinsipp- og handlingsprogram, fastsetter behovet for økonomi, og ansette nødvendig personale. Gjeldende tariffavtale legges til grunn ved ansettelse. Konsekvensen av at en ansetter, vil være at en person ikke kan være ansatt og

- samtidig inneha verv i klubb-, distrikts-, forbundsstyre eller landsstyre, men kan velges som delegat til landsmøtet.
2. Arbeide aktivt for å organisere alle arbeidstakere som kommer inn under klubbens organisasjonsområde.
  3. Ivareta medlemmenes interesser på arbeidsplassen.
  4. Opprette avdelinger i henhold til § 2.2.12.
  5. Sørge for at det blir valgt stedstillsvalgte hvor dette er ønskelig.
  6. Fremme opplysningsarbeid og gjennomføre kurs for medlemmer og tillitsvalgte.
  7. Utføre oppdrag som blir gitt av forbund, distrikt eller fagforening.
  8. Samle inn lønnsstatistikk til bruk i forbundet, distriktet eller fagforeningen.
  9. Bistå medlemmene eller deres etterlatte med saksbehandling og informasjon i forbindelse med forsikringsaker, i samsvar med gjeldende forsikringsordninger.
  10. Behandle spørsmål om opptak, overføring eller utelukkning av medlemmer.
  11. Nominere delegater til landsmøtet overfor distriktene. En klubb eller fagforening kan nominere delegater til de distrikter den har medlemmer i. De nominerte delegater må ha geografisk tilhørighet i det distriktet de skal representere.
  12. Påse at et medlem ikke utnytter et annet, særlig når det arbeides fellesakkord, og forøvrig bidra til at det hersker et godt og kollegialt forhold mellom medlemmene i klubben.
  13. Forberede lønnskrav og ordne konflikter ifølge forbundets vedtekter.
  14. Landsomfattende klubber har myndighet til å fremme tarifforslag for sine medlemmer.
  15. Foreta eventuelle bevilgninger.
  16. Arbeide for full likestilling mellom kjønnene.

§ 2.2.2 Medlemskap

1. Med unntak som er nevnt i forbundets vedtekter § 1.3 pkt. 2, kan alle arbeidstakere, som kan godtgjøre at de har arbeid i et av de arbeidsområdene som hører inn under klubbens organisasjonsområde, bli medlem av klubben, dersom ikke annet er bestemt av forbundsstyret. Blir de opptatt, er de medlemmer av forbundet.
2. Vilkårene for medlemskap er for øvrig at medlemmet aksepterer klubbens, forbundets, distriktets og LOs vedtekter og vedtak i samsvar med disse.
3. Om en gir uriktige opplysninger eller unnlater å gi opplysninger av betydning for medlemskapet når en blir tatt inn som medlem og på den måten villeder klubben, kan medlemskapet bli omgjort uten at en har krav på å få tilbake kontingent eller avgift som er betalt. For omgjøring av slikt medlemskap må vedkommende få anledning til å forklare seg.
4. Blir det strid om et medlem har rett til å bli tatt opp eller bli stående i klubben, treffer medlemsmøtet/representantskapsmøtet avgjørelse i saken. Avgjørelsen kan påklages til forbundsstyret.
5. Blokade- eller streikebrytere kan ikke bli medlem i klubben før søknad er godkjent av forbundsstyret. (Jfr. vedtektene § 1.3 pkt. 2b).

§ 2.2.3 Medlemskontingent

1. Medlemskontingent til forbundet, distriktene og klubbene er fastsatt i forbundets vedtekter § 1.18. Kontingenten trekkes av arbeidsgiver eller på den måten forbundsstyret bestemmer. Klubber kan utligne ekstrakontingent. Slik kontingent skal fortrinnsvis bygge på de samme prinsipper som § 1.18 pkt. 2, det vil si at den fastsettes som en prosentsettsats.
2. Kontingentinnbetaling og kontingentfritak er fastsatt i forbundsvedtektene, henholdsvis § 1.19 og § 1.20.
3. Alle medlemmer må betale kontingent hver måned, dersom annet ikke er avtalt.
4. Ved kontingentfritak etter forbundsvedtektene § 1.20 skal forbundet påse at medlemmene selv sørger for innbetaling av premie til forsikringsordningene de deltar i.
5. Skylder et medlem kontingent eller forsikringspremie for mer enn 2 måneder, plikter klubben å underrette medlemmet om forholdet, før medlemskapet strykes og meldes distriktet og forbundet.

§ 2.2.4 Økonomi

1. Forbundet kan, etter vedtatte regler, gi tilskudd til klubbene. Ved andel av den landsmøtefattede kontingenten på 100 000 kroner eller mer skal klubbens regnskap revideres av registrert revisor/fagrevisor. Forbundsstyret har når som helst rett til å la et klubbregnskap kontrolleres ved hovedkasserer eller den som forbundsstyret måtte bemyndige.
2. Dersom utgiftene ved klubbens aktivitet og drift ikke dekkes av driftstilskuddet fra forbundet, må klubben selv sørge for dekning av overskytende del.
3. Revisor, eller den han utpeker, plikter å være tilstede på de møter hvor regnskapene godkjennes.
4. Kontrollkomiteen har til enhver tid uanmeldt rett til å få seg framlagt klubbens regnskap, regninger og bilag, styreprotokoller og andre saker som har betydning for klubbens økonomiske forhold. Fra kontrollkomiteens møter settes det opp protokoll som i undertegnet stand legges fram for styret. Protokollen legges fram på de møter der regnskapene godkjennes. Klubben kan vedta ekstra funksjoner for kontrollkomiteen i tillegg til det som er beskrevet i vedtektene.
5. Kontrollkomiteen skal være tilstede på de møter hvor regnskapene godkjennes.

§ 2.2.5 Kassereren

Kassereren har ansvaret for at klubbens regnskaper og medlemsfortegnelse blir ført etter ett av forbundsstyregodkjent system. I kassabøkene skal nøyaktig innføres enhver inntekt og utgift med angitt dato.

- Alle utgiftsbilag underskrives av to som har prokura.
- Ingen penger må heves uten etter anvisning av leder eller en som styret har gitt fullmakt.

Klubbene skal avslutte sine regnskaper med kalenderåret. Avskrift av årsregnskapene for alle kasser i landsomfattende klubber sendes forbundet i revidert stand. De andre klubbene sender avskrift av sine

årsregnskaper for alle kasser i revidert stand til fagforening/distrikt.

(Jfr. retningslinjer for regnskapsførelse).

Dersom regnskapene ikke er mottatt innen utgangen av april, skal grunnen til forsinkelsen tas opp med klubben. Finner forbundsstyret at det ikke er saklig grunn for eventuell regnskapsmangel, eller det er påvist misligheter av noen art, kan forbundsstyret sperre klubbens konti til de klanderverdige forhold er brakt i orden.

En slik avgjørelse kan klubbstyret innanke for landsstyret. Klubbene er ansvarlige for at mottatte kontingent- og medlemslister oppbevares og behandles slik at de ikke kommer uvedkommende i hende.

Mottatt kontingent skal oppbevares i bank eller på tilsvarende betryggende måte.

§ 2.2.6 Årsmøte og medlemsmøter/representantskapsmøter

1. Årsmøtet er klubbens høyeste myndighet og kan organiseres i en representantskapsordning. Representantskapet består av klubbstyret samt en forholdsmessig representasjon. Til representantskapet bør både kvinner og menn velges. Ordinært årsmøte holdes innen utgangen av februar måned. Årsmøte blir kunngjort med minst seks ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest fire uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest to uker før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles. Årsmøtet skal:
  - a. behandle klubbens årsberetning
  - b. behandle klubbens reviderte regnskaper
  - c. vedta budsjett
  - d. behandle innkomne forslag
  - e. foreta valg
2. Årsmøtet foretar valg av styre. Styrets funksjonstid er to år, dog slik at halvparten av styrets medlemmer er på valg hvert år. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Styret skal bestå av leder, nestleder, kasserer, sekretær og verneombud/hovedverneombud så fremt vedkommende er medlem i forbundet, samt det antall styremedlemmer som årsmøtet bestemmer. Som et av styrets medlemmer skal det velges en ungdomsrepresentant med personlig vara-representant. Det velges så mange vararepresentanter som årsmøtet bestemmer. I klubber med så lavt medlemstall at det ikke er grunnlag for valg av nestleder tilfaller dette vervet sekretæren. I bedrifter med mer enn tre lærlinger eller der det er opprettet ungdomsutvalg bør en av disse velges inn i styret. Til styret bør det velges både kvinner og menn. Straks et valg er foretatt innrapporteres dette til distriktets/distriktenes styre, likeledes meddeles dette i skriftlig form til bedriftens ledelse.
3. Valgene foregår ved hemmelig avstemning dersom en av de framøtte krever det, og det er mer enn en kandidat. For å bli valgt, må en ha fått flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. Oppnås ikke dette ved første gangs avstemning, foretas bundet valg mellom de to som har fått flest stemmer. Blir det ved siste valget stemmelikhet, foretas

loddtrekning. Ved valg av klubbstyre i bedrifter hvor arbeidsoppdrag kan være til hinder for naturlig deltakelse i klubbens årsmøter, gis det, etter spesielle regler fastsatt av forbundsstyret, adgang til valg av klubbstyre ved en kombinasjon av vanlig valgprosedyre på årsmøtet (stemmeavgivning) og forhåndstemming per post (poststemming).

4. Dersom klubbens driftsbudsjett er mindre enn 100 000 kroner velges det to regnskapskyndige revisorer. (Jfr. § 2.2.4.) Funksjonstiden er to år, likevel slik at en står på valg ved hvert årsmøte. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Det vises for øvrig til § 2.2.6 pkt. 3. Klubben skal, uavhengig av om de etter vedtektene er pålagt å ha registrert revisor/fagrevisor, velge en kontrollkomité bestående av to medlemmer. Funksjonstiden er to år, likevel slik at en står på valg hvert årsmøte. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning.
5. Et medlem har plikt til å ta på seg tillitsverv som klubben eller forbundet velger det til.
6. Ekstraordinært årsmøte innkalles når styret eller minst 1/4 av medlemmene krever det. Forbundsstyret kan også forlange innkalt til ekstraordinært årsmøte. På det ekstraordinære årsmøtet kan bare behandles de saker som har vært årsaken til innkallingen. Slikt årsmøte kan innkalles med en ukers varsel.
7. I god tid før årsmøte skal det på medlemsmøte velges en valgkomité. (I denne sammenheng regnes også årsmøte som medlemsmøte.) Medlemsmøte/representantskapsmøte holdes så ofte styret gjør vedtak om det. Forslag til dagsorden vedtas av styret og skal kunngjøres med minst tre ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest to uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest en uke før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles. I særskilte tilfeller som krever rask avklaring kan styret fravike nevnte frister.
8. På ordinære og ekstraordinære årsmøter, samt på medlemsmøter/representantskapsmøter, avgjøres alle saker med et flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. I tilfelle stemmelikhet er forslaget forkastet. Gjelder saken utelukkning av medlemmer, gjelder reglene fastsatt i § 2.2.14.

§ 2.2.7 Styret

1. Klubben ledes av et styre valgt av årsmøtet.
2. Styret leder klubben i samsvar med vedtektene, landsmøtets og årsmøtets vedtak.
3. Lederen har det daglige ansvaret for klubben.
4. Nestlederen skal fungere som leder dersom denne har forfall.
5. Sekretæren fører møteprotokoller og besørger korrespondansen i samråd med lederen.
6. Kassereren har ansvaret for at økonomifunksjonen i klubben blir ivaretatt etter regler fastsatt av forbundsstyret.
7. Styret er vedtaksført når minst 2/3 er til stede. Er det stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

8. Styret har til enhver tid rett til å kreve regnskapene framlagt. Forbundsstyret kan videre kreve at regnskapene skal gjennomgås av LOs revisjonskontor.
9. Styret skal underrette distriktet om alt viktig som skjer i klubben, og innen 1 måned etter årsmøtet sende distriktet og forbundsstyret protokollen med gjenpart av de regnskaper og budsjett som har vært framlagt.

§ 2.2.8 Avstemningsregler

1. Ved avstemning over endringer i tariffavtaler eller lønsregulativ skal stemmesedlene forsegles og oppbevares av styret eller stemmestyret i klubben, om slikt er valgt, inntil avstemningen innen tariffområder er avsluttet for alle som skal delta i den.
2. Styret eller stemmestyret foretar deretter opptelling og fører resultatet inn i protokoll. Både stemmesedler og resultatet av avstemningen oversendes fagforening eller distrikt. Avstemningsresultatet må ikke i noen form offentliggjøres før forbundet har gjort vedtak om det. Stemmesedlene oppbevares inntil forhandlingsresultatet er godkjent.
3. Rett til å delta i avstemningen har alle medlemmer som endringen gjelder.
4. Alle stemmeberettigede medlemmer har stemmeplikt.
5. Medlemmer som under arbeidsstans uten gyldig grunn lar være å stemme over forslag av endringer i tariffavtaler eller lønsregulativ, mister retten til fortsatt stønad. Tvister mellom en klubb og medlemmene om denne bestemmelsen avgjøres av forbundet.
6. For øvrig gjelder § 1.15 i forbundets vedtekter.
7. Blir det tvist mellom en klubb og forbundet om bruken av avstemningsreglene, avgjør LOs sekretariat tvisten.

§ 2.2.9 Arbeidsstans

1. Har forbundet vedtatt å iverksette arbeidsstans, eller en lockout er varslet, velger alle klubber som berøres av arbeidsstansen en streike- eller lockoutkomité. Omfatter arbeidsstansen flere klubber innenfor samme fagforening eller distrikt, kan forbundsstyret bestemme at konflikten skal administreres av fagforeningen eller distriktet. Dersom forbundsstyret ikke har besluttet noe annet, fordeler fagforeningen eller distriktet konfliktstønaden og øver den kontroll som er nødvendig under arbeidsstansen.
2. Så lenge arbeidsstansen varer, må ingen ta arbeid i bedrifter som omfattes av stansen, eller i bedrifter hvor det er erklært ubetinget sympatiaksjon. Den som gjør det er blokade- eller streikebryter. Melding om slike forhold skal uten opphold rapporteres til forbundsstyret.
3. Forbundsstyret treffer avgjørelse i hvert enkelt tilfelle om navnene på streike- eller blokadebryterne skal offentliggjøres.
4. Tar medlemmene annet arbeid må de gi melding om dette til klubben. Så lenge medlemmet har slikt arbeid faller stønaden under arbeidsstansen bort.
5. Ingen organisert arbeidstaker må søke arbeid etter endt streik eller lockout før alle medlemmer i bedriften som var med i arbeidsstansen har fått igjen arbeidet sitt. Den som tar arbeid i strid med dette rammes

- av bestemmelsene i pkt. 2 i denne paragraf. I særlige tilfeller kan forbundsstyret gjøre unntak.
6. Bare de medlemmer som interessetvisten gjelder har stemmerett i spørsmål om iverksetting, avslutning eller fortsettelse av en arbeidsstans.
  7. Ved alle avstemninger følges reglene i § 2.2.8 i disse vedtekter og for øvrig avstemningsreglene i forbundets vedtekter § 1.15.

§ 2.2.10 Klubbens plikter overfor forbundet og LO

1. Klubbens særvedtekter, jfr. § 2.2.12, må ikke inneholde noe som strider mot forbundets eller LOs vedtekter, formål eller lovlige vedtak.
2. Alle former for aksjoner som en eller flere klubber vil sette i gang, må på forhånd meldes til forbundet.

§ 2.2.11 Oppløsning av klubben

1. Klubben kan bare oppløses etter vedtak i forbundsstyret.
2. Om klubben oppløses, tilfaller alltid klubbens aktive distriktet(ene) eller fagforeningen, om ikke forbundsstyret gjør vedtak om noe annet.

§ 2.2.12 Særvedtekter

1. Om klubben finner det nødvendig har den rett til å gjøre vedtak om tillegg til disse vedtekter for sin lokale virksomhet. Jfr. § 2.2.10. Disse skal legges fram for forbundsstyret til godkjenning.
2. Gjennom særvedtekter kan klubbene opprette avdelinger. Avdelingens ansvarsområde skal klart framgå av særvedtektene. I tillegg skal forbundets vedtekter for avdelinger inngå i disse.
3. Gjennom særvedtekter kan klubbene opprette representantskap. Representantene velges av medlemmene de representerer.

§ 2.2.13 Suspensjon fra tillitsverv

1. Såfremt en tillitsvalgt gjør seg skyldig i straffbar eller ukollegial handling kan styret med alminnelig flertall suspendere vedkommende fra tillitsverv.
2. Slik suspensjon skal straks innberettes til forbundsstyret til godkjenning inntil representantskaps-/medlemsmøte blir holdt.
3. Godkjenner forbundsstyret suspensjonen, velger styret seg imellom, inntil representantskaps-/medlemsmøte kan holdes, en av styrets medlemmer til å utføre de plikter som den suspenderte hadde.
4. Saken foreligger for første representantskaps-/medlemsmøte til behandling. Til dette møtet skal den suspenderte innkalles og gis anledning til å gjøre rede for seg. Det er representantskaps-/medlemsmøtet som gjør det endelige vedtak om suspensjon eller ikke.
5. Blir suspensjonen fra tillitsvervet stadfestet av representantskaps-/medlemsmøte, foretar dette også valg av ny tillitsvalgt i stedet for den suspenderte.
6. Har den suspenderte lønn som tillitsvalgt, kan suspensjonen skje med eller uten bibehold av lønn.
7. Dersom det ikke blir avholdt representantskaps-/medlemsmøte innen en måned kan den suspenderte påklage dette til forbundsstyret, som kan pålegge klubben å avholde representantskaps-/medlemsmøte.
8. Når suspensjonen er endelig avgjort kan klubben ta opp spørsmålet om utelukkning av den suspenderte.

9. Funksjonærer i klubben kan sies opp med de frister som er fastsatt i tilsetningsvilkårene og under henvisning til Arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 2.2.14 Utelukking av medlemmer

1. Om noen har opptrådt som streike- eller blokadebrytere skal vedkommende straks utelukkes som medlem.
2. Medlem som handler i strid med klubbens, distriktets, forbundets eller LOs vedtekter kan utelukkes etter vedtak i representantskapsmøte/medlemsmøte.
3. Medlemmer som handler uhederlig eller ukollegialt kan utelukkes etter vedtak i representantskaps-/medlemsmøte med 2/3 flertall. I stedet for utelukking kan det på samme måte gjøres vedtak om suspensjon for kortere eller lengre tid. Suspenderte medlemmer må i den tid de er suspenderte betale kontingent, men de har ikke anledning til å møte i klubbens møter, og har ingen rettigheter i forbundet i den tiden suspensjonen varer.
4. Om en sak som er nevnt i pkt 1, 2 og 3 står på dagsorden har styret i klubben plikt til å varsle vedkommende slik at han/hun kan være til stede og forsvare seg.
5. Utelukking av medlemskap skal i alle tilfeller godkjennes av forbundsstyret.
6. Slikt vedtak kan innen en måned etter at medlemmet har fått skriftlig melding om det, ankes til landsstyret, uten at klagen har oppsettende virkning.
7. Utelukking av medlemskap fører alltid med seg at medlemmet mister alle tillitsverv i fagbevegelsen og heller ikke kan delta i fagforeningsmøter.

§ 2.2.15 Medlemmenes plikter

1. Opptre kollegialt på arbeidsplassen, så vel i alminnelig omgang som under selve arbeidet, samt påtale enhver dårlig handling eller omtale av kollegene.
2. Vise lojalitet og respekt overfor deres valgte klubbstyre og klubbens vedtak, og ved en felles opptreden, beskytte dem mot forfølgelse fra overordnede side.
3. Holde sitt medlemskap i orden ved å påse at medlemskontingent blir trukket i henhold til de ordninger som gjelder.

Vedtekter for avdelinger

§ 2.3.1 Oppgaver

Avdelingens oppgaver:

1. Arbeide for det formål og etter de retningslinjer og synspunkter som går fram av forbundets vedtekter og prinsipp- og handlingsprogram. Avdelingen vil alltid være underlagt klubben, men kan, dersom den er geografisk inndelt ivareta klubbens oppgaver i forhold til det distriktet avdelingen geografisk hører inn under.
2. Arbeide aktivt for å organisere alle arbeidstakere som kommer inn under avdelingens organisasjonsområde, deriblant utenlandske arbeidstakere på korttidsoppdrag.
3. Ivareta medlemmenes interesser på arbeidsplassen.

4. Velge stedstilltsvalgte hvor dette er ønskelig.
5. Fremme opplysningsarbeidet blant medlemmene.
6. Utføre oppdrag som blir gitt av klubben.
7. Foreslå saker som skal behandles i klubb og distrikt.
8. Påse at et medlem ikke utnytter et annet, særlig når det arbeidets fellesakkord, og forøvrig bidra til at det hersker et godt og kollegialt forhold mellom medlemmene i avdelingen.
9. Arbeide for full likestilling mellom kjønnene.

§ 2.3.2 Årsmøte og medlemsmøter/representantskapsmøter

1. Årsmøtet er avdelingens høyeste myndighet og kan organiseres i en representantskapsordning. Representantskapet består av avdelingsstyret samt en forholdsmessig representasjon. Det bør velges både kvinner og menn. Ordinært årsmøte holdes før klubbens årsmøte og innen utgangen av desember måned. Årsmøte blir kunngjort med minst seks ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest fire uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest to uker før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles.
Årsmøtet skal:
  - a. behandle avdelingens årsberetning
  - b. behandle avdelingens reviderte regnskaper, dersom avdelingen har egen økonomi
  - c. vedta budsjett, dersom avdelingen har egen økonomi
  - d. behandle innkomne forslag
  - e. foreta valg
2. Årsmøtet foretar valg av styre. Styrets funksjonstid er to år, dog slik at halvparten av styrets medlemmer er på valg hvert år. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning. Styret skal bestå av leder, nestleder, kasserer, sekretær, og verneombud/hovedverneombud så fremt vedkommende er medlem i forbundet, samt det antall styremedlemmer som årsmøtet bestemmer. Som et av styrets medlemmer skal det velges en ungdomsrepresentant med personlig vararepresentant. Dersom avdelingen har egen økonomi, skal det i tillegg velges en kasserer. Det velges så mange vararepresentanter som årsmøtet bestemmer. I avdelinger med så lavt medlemstall at det ikke er grunnlag for valg av nestleder tilfaller dette vervet sekretæren. I bedrifter med mer enn tre lærlinger eller der det er opprettet ungdomsutvalg, bør en av disse velges inn i styret. Til styret bør det velges både kvinner og menn.
3. Straks et valg er foretatt innrapporteres dette til klubbens styre, likeledes meddeles dette i skriftlig form til bedriftens ledelse.
- a. Valgene foregår ved hemmelig avstemning dersom en av de framtrøtte krever det, og det er mer enn en kandidat. For å bli valgt, må en ha fått flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. Oppnås ikke dette ved første gangs avstemning, foretas bundet valg mellom de to som har fått flest stemmer. Blir det ved siste valget stemmelikhet, foretas loddtrekning.

- b. Ved valg av avdelingsstyre i bedrifter hvor arbeidsoppdrag kan være til hinder for naturlig deltakelse i avdelingens årsmøter, gis det, etter spesielle regler fastsatt av forbundsstyret, adgang til valg av avdelingsstyre ved en kombinasjon av vanlig valgprosedyre på årsmøtet (stemmeavgivning) samt forhåndstemming per post (poststemming).
4. Det er klubben som gjennom særvedtekter bestemmer om avdelingene skal ha egen økonomi. I så fall er det klubbens oppgave å føre kontroll med avdelingens regnskaper.
5. Et medlem har plikt til å ta på seg tillitsverv som avdelingen velger det til.
6. Ekstraordinært årsmøte holdes når styret eller minst av medlemmene krever det. Klubbstyret kan også forlange innkalt til ekstraordinært årsmøte. På det ekstraordinære årsmøtet kan bare behandles de saker som har vært årsaken til innkallingen. Slikt årsmøte kan innkalles med en ukes varsel.
7. I god tid før årsmøte skal det på medlemsmøte velges en valgkomité. (I denne sammenheng regnes også årsmøte som medlemsmøte.)
8. Medlems-/representantskapsmøte holdes så ofte styret gjør vedtak om det. Forslag til dagsorden vedtas av styret og skal kunngjøres med minst tre ukers varsel. Foreløpig dagsorden skal gå fram av kunngjøringen. Forslag som ønskes tatt opp i møtet sendes styret senest to uker før møtet skal holdes. Den endelige dagsorden med styrets innstilling til alle saker som skal behandles på møtet kunngjøres senest en uke før møtet skal holdes. Andre saker enn de som er ført opp kan ikke behandles. I særskilte tilfeller som krever rask avklaring kan styret fravike nevnte frister.
9. På ordinære og ekstraordinære årsmøter, samt på medlems-/representantskapsmøter, avgjøres alle saker med et flertall (over halvparten) av de avgitte stemmer. I tilfelle stemmelikhet er forslaget forkastet. Gjelder saken utelukkning av medlemmer, gjelder reglene fastsatt i § 2.2.14.

§ 2.3.3 Styret

1. Avdelingen ledes av et styre valgt av årsmøtet.
2. Styret leder avdelingen i samsvar med vedtektene, landsmøtets og årsmøtets vedtak.
3. Lederen har det daglige ansvaret for avdelingen.
4. Nestlederen skal fungere som leder dersom denne har forfall.
5. Sekretæren fører møteprotokoller og besørger korrespondansen i samråd med lederen.
6. Kassereren ivaretar økonomifunksjonen i avdelingen etter regler som fastsettes av klubben.
7. Styret er vedtaksført når minst 2/3 er til stede. Er det stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.
8. Styret har til enhver tid rett til å kreve regnskapene framlagt. Klubbstyret kan videre kreve at regnskapene skal gjennomgås av klubbens revisor er.
9. Styret skal underrette klubben om alt viktig som skjer i avdelingen, og snarest etter årsmøtet sende klubben protokollen med gjennpart av de regnskaper og budsjett som har vært framlagt.

§ 2.3.4 Oppløsning av avdelingen

Avdelingen kan bare oppløses etter vedtak i klubben. Om avdelingen oppløses, tilfaller alltid avdelingens aktive klubben, om ikke klubbstyret gjør vedtak om noe annet.

Vedtekter for fagforening

Klubber i et distrikt kan innenfor et tariff-/bransjeområde opprette fagforeninger etter behandling og godkjenning av forbundsstyret. Det kan opprettes flere fagforeninger innen samme tariff-/bransjeområde i et distrikt for eksempel av hensyn til store geografiske avstander.

Fagforeningen fastsetter behovet for økonomi, og kan ansette nødvendig personale. Det forutsettes at gjeldende tariffavtale legges til grunn ved ansettelse. Konsekvensen av at en ansetter sekretærer i en fagforening vil være at en person ikke både kan være ansatt sekretær og samtidig inneha verv i fagforeningsstyret, distriktsstyret, forbundsstyret eller landsstyret, men kan velges som delegat til landsmøtet.

Der det opprettes fagforening innenfor en felles tariffavtale, vil alle klubber som er tilknyttet tariffavtalen være med i fagforeningen. Det er en målsetting å opprette fagforeninger for de forskjellige tariff- og bransjeområdene. Der det opprettes fagforening innenfor en bransje med flere tariffavtaler, vil den enkelte klubb fatte vedtak på sitt årsmøte om de vil bli med i fagforeningen, og eventuelt utligne tilleggskontingent for å betale medlemskap i fagforeningen. Der det allerede er etablert distriktsavdelinger videreføres disse som fagforeninger, dersom representantskapet i de bestående distrikts avdelinger eller i de tidligere distriktene vedtar det. For ansatte i disse distrikts-avdelingene vil ansettelsesforholdet videreføres i fagforeningen eller distrikt. Landsomfattende klubber kan fatte vedtak om tilmelding av medlemmene til fagforeninger i distriktene, og utligne tilleggskontingent.

Klubber innenfor et landsdekkende tariff-/bransjeområde kan opprette landsomfattende fagforening etter godkjenning i forbundsstyret (for eksempel Heis). Landsdekkende fagforeninger har innstillingsrett innen overenskomstens virkeområde til forbundet sentralt. Fagforeningene skal arbeide for full likestilling mellom kjønnene.

§ 2.4.1 Oppgaver

Fagforeningens oppgaver overfor forbundet:

1. Behandle og fremme krav i forbindelse med tariffrevisjon.
2. Behandle og fremme saker vedrørende lønns- og arbeidsvilkår og bransjepolitikk.
3. Behandle forslag til landsmøtet

Fagforeningens oppgaver overfor distriktet:

1. Søke å organisere alle lønnstakere som kommer inn under fagforeningens organisasjonsområde, i samarbeid med klubbene, deriblant utenlandske arbeidstakere på korttidsoppdrag.
2. Ivareta medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår.
3. Fagforeningen skal sette av ressurser til å følge opp klubber jevnlig.
4. Samle inn lønnsstatistikk til bruk for distriktet og forbundet.
5. Behandle og fremme forslag i forbindelse med tariffrevisjoner.
6. Fremme forslag på representanter til landsstyret og delegater til landsmøtet.

7. Behandle oppgaver som er delegert fra distriktet i henhold til vedtektene § 2.1.1.
8. Ivareta medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser.

Fagforeningens oppgaver overfor klubber:

1. Løse oppgaver på vegne av medlemsklubber. Jfr. § 2.2.1.

§ 2.4.2 Kontingent

Fagforeningen kan utligne ekstrakontingent for medlemmer som kommer inn under dens organisasjonsområde. Slik kontingent skal fortrinnsvis bygge på de samme prinsipper som § 1.18 pkt. 2, det vil si at den fastsettes som en prosentsetts.

§ 2.4.3 Års- og representantskapsmøte

1. Ordinært årsmøte blir holdt senest innen utgangen av april. Årsmøtet blir kunngjort med minst seks ukers varsel. Dagsorden skal framgå av kunngjøringen. Andre saker enn de som er ført opp, kan ikke tas opp til behandling. På årsmøtet skal foretas valg og behandling av alle fagforeningens regnskaper. Ved valg til representantskapet bør både kvinner og menn velges.
2. Valg av styret foretas på hvert årsmøte. Leder, nestleder, kasserer, sekretær og ungdomstillsvalgt med stemmerett velges ved særskilte valg. Ungdomsrepresentanten skal ha personlig vararepresentant.
3. I fagforeninger med fastlønnet tillitsvalgt (ansatt eller valgt) med regnskapsførsel som en av sine arbeidsoppgaver, skal det ikke velges kasserer. Vedkommende pålegges kassereransvar i henhold til vedtektene § 2.4.5. For å bli valgt må en ha fått absolutt flertall. Oppnå ikke dette ved første gangs avstemning, foretas bundet valg mellom de to som har fått flest stemmer. Fagforeninger som gjør vedtak om det, kan velge styre for to år av gangen. Dog således at halvparten, inkludert leder og kasserer, står på valg det ene året, mens nestleder, sekretær og halvparten av styrerepresentantene står på valg andre året. Første gang avgjøres hvem som skal stå på valg ved loddtrekning.
4. Årsmøtet velger to revisorer/en kontrollkomité med vararepresentanter til å føre kontroll med fagforeningens regnskaper, jmfør vedtektene § 2.4.6 Revisjon. Funksjonstiden er to år, likevel slik at én står på valg ved hvert årsmøte. Første gang avgjøres funksjonstiden ved loddtrekning.
5. Et medlem har plikt til å ta på seg tillitsverv som fagforeningen eller forbundet velger det til.
6. Medlemmer som ønsker saker tatt opp i fagforeningsmøte, skal sende forslag om det til styret. Forslag som ikke er kommet inn 1 uke før medlemsmøte holdes, kan ikke forlanges behandlet før på det etterfølgende møte.
7. Medlemmer og klubber som ønsker saker tatt opp på representantskaps- eller medlemsmøte, skal sende forslagene skriftlig til styret, innen de frister som er satt.
8. Ekstraordinært årsmøte skal innkalles når styret, eller når minst 25 prosent av medlemmene forlanger det. Forbundsstyret kan også forlange innkalt til ekstraordinært årsmøte. På det ekstraordinære

- årsmøte kan bare behandles de saker som har vært foranledning til innkallingen. Slik årsmøte kan innkalles med to dagers varsel.
9. Medlems- eller representantskapsmøte holdes så ofte som styret gjør vedtak om, dog minst to ganger for året. Kunngjøring av representantskapsmøtene skjer etter reglene i § 2.4.3, pkt 1. Kunngjøring av medlemsmøtene (der det ikke er innført representantskap), skjer ved oppslag/skriv til klubbene og/eller kunngjøring i dagspressen.
  10. Dagsorden bestemmes av styret og skal i alminnelighet omfatte alle forslag som er innkommet fra klubb/medlem.
  11. På ordinært og ekstraordinært årsmøte samt medlemsmøter blir alle saker med unntak av dem som etter vedtektene krever absolutt flertall avgjort ved vanlig flertall. I tilfelle stemmelikhet er framlegget forkastet. Gjelder avstemningen oppsigelse av overenskomst, plassoppsigelse eller spørsmål om arbeidsnedleggning, skal stemmesedlene sendes forbundsstyret med melding om hvor mange medlemmer fagforeningen har på det tidspunkt avstemningen fant sted.
  12. For representantskapsordningen gjelder egne vedtekter. Om en fagforening ved innføring av representantskapsordning finner grunn til å fravike vedtektene, må fagforeningen innhente forbundet godkjenning.

§ 2.4.4 Styret

1. Fagforeningens styre skal bestå av minst tre, høyst ni representanter, med minst to vararepresentanter.
2. Styret leder fagforeningen i samsvar med vedtektene, landsmøtets og årsmøtets vedtak.
3. Lederen har den daglige ledelse av fagforeningen.
4. Nestlederen skal fungere som leder dersom lederen har forfall.
5. Sekretæren fører møteprotokoller og besørger korrespondansen i samråd med lederen.
6. Kassereren fører regnskapene for fagforeningen etter regler som er fastsatt av forbundsstyret. Jfr. retningslinjer for regnskapsførsel.
7. Styret er vedtaksført når minst 2/3 av styremedlemmene inklusive vara medlemmer er til stede. Er det stemmelikhet, gjør lederens stemme utslaget.
8. Styret har til enhver tid rett til å kreve lagt fram for seg regnskapene. Forbundsstyret kan videre kreve at regnskapene gjennomgås av LOs tilsynsrevisor etter samråd med LOs revisjonskontor.
9. Representanter i forbundsstyret eller landsstyret, som er medlemmer i fagforeningen, men ikke er fastlønnet tillitsvalgt på forbundskontoret, har møterett og -plikt i fagforeningsstyret.

§ 2.4.5 Kassereren

Kassereren har ansvaret for at fagforeningens regnskaper og medlems fortegnelse blir ført etter et, av forbundsstyret godkjent system. I kassabøkene skal nøyaktig innføres enhver inntekt og utgift med angitt dato.

Alle utgiftsbilag underskrives av leder. Ingen penger må heves uten etter anvisning av leder eller en som styret har gitt fullmakt.

Uteblir kassereren med regnskapet, eller det er i uorden, kan styret

med en gang suspendere han/henne. En av de øvrige styreerepre sentantene har da å besørge kassererens arbeid til valg kan finne sted. Forbundsstyret har når som helst rett til å la en fagforenings regnskap kontrolleres ved hovedkasserer eller andre som forbundsstyret måtte bemyndige.

Fagforeningene skal avslutte sine regnskaper med kalenderåret. Avskrift av fagforeningens årsregnskap for alle kasser sendes forbundet i revidert og godkjent stand. Jr. retningslinjer for regnskapsførsel. Dersom regnskapene ikke er mottatt av forbundet innen utgangen av mai, skal grunnen til forsinkelsen tas opp med fagforeningen. Finner forbundsstyret at det ikke er saklig grunn for eventuell regnskapsmangel, eller det er påvist misligheter av noen art, kan forbundsstyret sperre fagforeningens konti til de klanderverdige forhold er brakt i orden. En slik avgjørelse kan fagforeningsstyret innanke for landsstyret. Mottatt kontingent skal oppbevares i bank eller på tilsvarende betryggende måte.

§ 2.4.6 Kontrollkomité og revisjon

1. Kontrollkomiteen er fagforeningens kontrollorgan.
2. Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med fagforeningens virksomhet og påse at det følger lover og forskrifter, vedtekter og vedtak i forbundets besluttede organer, samt vanlig organisasjonsmessig praksis.
3. Kontrollkomiteen kan til enhver tid forlange seg forelagt fagforeningens protokoller og dokumenter, og kreve at tillitsvalgte og ansatte gir de opplysninger som komiteen mener er nødvendig for at den skal kunne utføre sitt verv.
4. Kontrollkomiteen skal føre protokoll fra sine møter.
5. Kontrollkomiteen avgir sin beretning til de organer som behandler årsberetning og regnskap.
6. Revisjon av fagforeningens regnskap utføres av registrert revisor. Regnskapene skal undertegnes av fagforeningens leder og kasserer. Revisor eller den han utpeker, plikter å være tilstede på de møter hvor regnskapene godkjennes.
7. I fagforeninger med minst 75 medlemmer og fagforeninger med minst 25 medlemmer som omfattes av avtalefestet trekk av tariffgebyr, skal regnskapene revideres av registrert revisor, i tillegg til den årsmøtevalgte kontrollkomiteen.
8. Hvor det finner sted overføring av midler fra fagforening til klubber, skal de overførte midler inngå som en naturlig del av fagforeningens regnskap og revisjon.

§ 2.4.7 Fagforeningens plikter overfor forbundet og LO

1. Fagforeningens vedtekter må ikke inneholde noe som strider mot forbundets og LOs vedtekter, formål eller lovlige vedtak.
2. Alle former for aksjoner som en eller flere fagforeninger vil sette i gang, må på forhånd meldes til forbundet.

§ 2.4.8 Suspensjon fra tillitsverv, oppsigelser og avskjed av funksjonærer

1. Såframt et medlem av styret gjør seg skyldig i straffbar eller ukollegial handling, kan styret med alminnelig flertall suspendere vedkommende fra tillitsvervet.

2. Slik suspensjon skal straks innberettes til forbundsstyret til godkjenning inntil representantskaps-/medlemsmøte blir holdt.
3. Godkjenner forbundsstyret suspensjonen, velger styret seg imellom, inntil medlemsmøte kan holdes, et av styrets medlemmer til å utføre de plikter som påå den suspenderte.
4. Saken forellegges for første representantskaps-/medlemsmøte til behandling. Til dette møte skal den suspenderte innkalles og gis høve til å gjøre rede for seg.
5. Bli suspensjonen fra tillitsvervet stadfestet på representantskaps-/medlemsmøtet, foretar også dette valg av ny tillitsvalgt i stedet for den suspenderte.
6. Har den suspenderte lønn som tillitsvalgt, kan suspensjonen skje med eller uten bibehold av lønnen.
7. Dersom det ikke blir avholdt representantskaps-/medlemsmøte innen en måned kan den suspenderte påklage dette til forbundsstyret, som kan pålegge fagforeningen å avholde representantskaps-/medlemsmøte.
8. Når suspensjonssaken er endelig avgjort, kan fagforeningen ta opp spørsmålet om utelukkning av den suspenderte.
9. Funksjonærer i fagforeningen kan sies opp av styret med de frister som er fastsatt i tilsetningsvilkårene og under henvisning til Arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 2.4.9 Oppløsning av fagforeningen

1. Fagforeningen kan ikke oppløses uten forbundsstyrets/distriktsstyrets godkjenning om ikke forbundsstyret gjør vedtak om noe annet og med mindre oppløsningen skjer for at fagforeningen skal fusjonere seg med en annen fagforening tilsluttet forbundet. Beslutning om oppløsning av hensyn til fusjon kan fattes med alminnelig flertall. I så fall tilfaller fagforeningens eiendeler og midler den tilsluttede fagforening. Dersom en fagforening får redusert sitt medlemstall til et nivå der det ikke lar seg gjøre å drive fagforeningen på en forsvarlig måte, kan forbundsstyret forlange fagforeningen oppløst.
2. Om fagforeningen oppløses, tilfaller alltid fagforeningens aktiva klubbene, dersom ikke forbundsstyret vedtar noe annet.
3. Ved deling av fagforeninger, fordeles aktiva forholdsvis i forhold til medlemstall.
4. Ved sammenslutning eller deling av fagforeninger i henhold til punktene 2 og 3, forutsettes forutgående organisasjonsmessig behandling på årsmøter/ekstraordinære årsmøter i de berørte fagforeninger.

§ 2.4.10 Særvedtekter

Om fagforeningen finner det nødvendig, har den rett til å gjøre vedtak om tillegg til disse vedtekter for sin lokale virksomhet. Disse skal legges fram for forbundsstyret og godkjennes av dette.

Vedtekter for tariffkontroll

§ 2.5.1

- a) Tariffkontroll skal opprettes i alle fagforeninger/distrikt som er omfattet av Landsoverenskomsten for Elektrofagene med tilhørende akkord-/produktivitetstariffer.

- b) Tariffkontrollen skal drive oppsøkende virksomhet overfor klubber og akkord-/produktivitetsslag
- c) Kontrollen har til formål, i samsvar med gjeldende avtaler, å sørge for at medlemmene får den riktige betaling for sitt arbeid, samt øve kontroll med at tariffavtalens priser/tider og bestemmelser blir overholdt.
- d) Kontrollen plikter å påse at det faglige nivået ikke forringes ved arbeid på akkord-/produktivitetsslønssystemene. Den har rett og plikt til å kontrollere og påtale mangler så vel av faglig som av estetisk art.
- e) Kontrollen skal nøye følge den daglige utvikling innen faget. Den skal samle oppgaver over nytt materiell og arbeidsmåter, samt utarbeide forslag om akkordpriser/tider for slike arbeidere som mangler i listene. Alle slike forslag, med begrunnelse, sendes forbundet gjennom fagforeningens/distriktets styre.
- f) Fagforeningen skaffer det nødvendige materiell (materiell, timebok og dataprogram) for føring av akkorden under arbeidets gang, og skal være behjelpelig med å kontrollere oppstilling og utregning av akkordoppgjør.
- g) Kontrollen plikter å føre en nøyaktig lønnsstatistikk firmavis. Sammendrag av statistikkene skal sendes forbundet hvert kvartal. Det skal føres statistikk for lønssystemene i LOK § 4.
- h) Kontrollen skal påse at det innbetales gebyr for innleid arbeidskraft som benytter Landsoverenskomsten for Elektrofagene.

§ 2.5.2

- a) Hver fagforening/distrikt plikter å velge (ansette) kontrollører etter innstilling av de medlemmene som omfattes av tariffgebyr. Kontrolløren er ansvarlig for at det formål og de oppgaver som er fastsatt i § 2.5.1, blir fulgt.
- b) Innen hver fagforening/distrikt velges også et tariffutvalg som holder møter når styret, kontrolløren eller dets egne medlemmer finner det nødvendig.
- c) Utvalgets leder skal være medlem av styret og velges av fagforeningens/distriktets årsmøte.
- d) I fagforeninger/distrikt hvor man ikke har midler til fast ansatt/valgt kontrollør, bør tariffutvalgets leder være kontrollør.
- e) Tariffkontrollen utføres av fagforeningens/distriktets kontrollør og, om nødvendig, i samråd med de i hver klubb valgte tariffutvalgte og tariffutvalg. Ved hver klubb (firma) velges en tariffutvalgt som er ansvarlig overfor fagforeningens/distriktets kontrollør og styret. Tariffutvalgt bør være en av de i Hovedavtalens §§ 5 og 6 omhandlede tillitsvalgte. Den tariffutvalgte skal påse at akkord-/produktivitetfordeling og beregninger fortløpende, eller så ofte som fagforeningen/distriktet finner det nødvendig, blir innlevert til fagforeningen/distriktet. Bedriften plikter å utlevere slikt materiell til de tillitsvalgte. Det skal derfor settes opp rutiner i forhold til dette.

§ 2.5.3

Straks et akkord-/produktivtetsarbeid er påbegynt skal det leveres akkordseddel/anleggsavtale til de tillitsvalgte og fagforening. Akkordseddel/anleggsavtale skal også forevises akkord-/produktivitetsslaget.

§ 2.5.4

- a) Bedriften skal avsette for hver lønnsperiode 0,3 prosent av den samlede lønsmassen innen LOK som gebyr for administrasjon av lønssystemene i LOK § 4. Beløpet betales inn til EL & IT Forbundet annen hver måned med samme forfall som arbeidsgiveravgiften.
- b) Gebyret regnes i prosent av:
  1. Timelønn (§ 3A, B, C, D, E og F) inkludert fagarbeidertillegg.
  2. Akkorden (akkordforskudd, akkordoppgjør § 4A og B).
  3. Produktivitetsslønn onshore (forskudd og overskudd) § 4C.
  4. Produktivitetsslønn skip (forskudd og overskudd) § 4D.
  5. Lønn for arbeid som ikke kan utføres på akkord.
  6. Lønn under sykdom i arbeidsgiverperioden.
- c) El- og kraftverk som driver installasjonsvirksomhet og hvor landsoverenskomsten med akkord/produktivitetstariffene nyttes som lønssystem for dette arbeidet, innbetaler tariffgebyr etter ordning angitt av EL & IT Forbundet.
- d) Det innbetalte gebyr skal benyttes til dekning av alle utgifter en fagforening/et distrikt har med tariffkontrollen. Ved blandede fagforeninger/distrikt ligger disposisjonsretten til gebyret hos den gruppe som har innbetalt gebyret og i henhold til disse vedtekter.
- e) Eget regnskap føres for gebyret og det bør være fagforenings-/distriktskassereren som forestår regnskapsførselen. Regnskapet skal holdes atskilt fra fagforeningens/distriktets øvrige regnskaper. Regnskapet forelegges fagforeningens/distriktets årsmøte for godkjenning. Revisjonen utføres av fagforeningens/distriktets revisor. Revidert og godkjent regnskap skal oversendes forbundet innen utgangen av mai måned.

Merknad til § 2.5.4 pkt. d)

Gebyret skal kun benyttes til administrasjon av akkord-/produktivitetsslønssystemene i henhold til gebyrets vedtekter. De innkomne gebyrmidler skal holdes atskilt fra fagforeningens/distriktets øvrige midler. Gebyrordningen skal ha egne bankkonti, og alle inn- og utbetalinger vedrørende gebyrordningen skal gå via disse. Alle utbetalinger som finner sted og hvor det etter regelverket skal foretas skatte- og avgiftsberegning, skal behandles i henhold til dette. For øvrig vises det til forbundets vedtekter vedrørende revisjon og kontroll.

§ 2.5.5

- a) For å bestride omkostningene ved forbundets tariffkontroll, trekkes det fra det innbetalte gebyr 1/8. del (12,5 prosent). Midlene tilføres forbundets konto for gebyrmidler og disposisjonsretten skal være i henhold til § 2.5.7.
- b) Renteinntekten av tariffkassen tilføres tariffkassen i sin helhet.
- c) Midlene skal brukes til å styrke forbundet/distrikt/fagforening innen lønssystemene i LOK § 4. Jfr. vedtektene og retningslinjer for bruk av tariffgebyr.

§ 2.5.6

Akkord-/produktivetslistene skal være den riktige verdimåler for fagmessig og pent utført arbeid. Beskytt ditt fag også under akkord-/produktivets arbeidet.

§ 2.5.7 Disposisjonsrett

Bruk av midler skal være i henhold til ovennevnte vedtekter.

Fagforening/distrikt

Disposisjonsretten tillegges årsmøte/styret i fagforeningen når sådan er etablert for medlemmer tilknyttet Landsoverenskomsten for Elektrofagene. I distriktet skal disposisjonsretten/innstillingsretten tillegges utvalg utgått av samme medlemsgrunnlag. Regnskap skal holdes atskilt fra øvrig regnskap.

Forbundet

Det velges et fondsstyre for 1/8-fondet. Styret velges av landstarriffkonferansen for Landsoverenskomsten.

Fondsstyret innstiller på budsjett og bruk av midler overfor forbundets besluttede organer.

Endring av vedtekter:

Endringer i vedtektene skal behandles på landstarriffkonferansen før endelig behandling i forbundets besluttede organer.

Fordeling av tariffgebyret:

Av det totale tariffgebyret som kommer inn lokalt, skal 12,5 prosent overføres til forbundet sentralt.

Generelt:

Landstarriffkonferansen kan bestemme endring av fordeling av midler.

Innledning

Et organisert arbeidsliv og en sterk fagbevegelse er viktige forutsetninger for utviklingen av velferdsstaten. EL & IT Forbundet vil kjempe for å styrke fagbevegelsens og arbeidstakernes makt og innflytelse for å sikre en samfunnsutvikling basert på solidaritet, rettferdighet og fellesskap. De siste 35 årene har vært preget av en utvikling med stadig sterkere markedsliberalisme og en omfattende globalisering. Disse to faktorene har sammen bidratt til en verden med mer urettferdighet, mer utrygghet og mindre makt til fagbevegelse og arbeidstakere. Gjennom omfattende privatisering, konkurranseutsetting og sosial dumping har etablerte vilkår blitt satt under press. Midlertidig tilknytning til arbeidsmarkedet har i allfor stor grad erstattet faste ansettelse.

EL & IT Forbundet vil kjempe for et arbeidsliv med høye standarder der faste ansettelse fortsatt er regelen.

EL & IT Forbundet vil kjempe mot samfunnsendringer som undergraver arbeidsfolks rettigheter, trygghet og helse og vil engasjere seg ved kommune- og stortingsvalg. I den forbindelse er det også viktig å styrke LOs lokalorganisasjoner for å få gjennomført fagligpolitisk og politisk aktivitet.

EL & IT Forbundet vil bidra til at det føres en politikk som gir arbeidstakere og fagbevegelse mer makt og som bremser markedsliberalismen. En sterk offentlig sektor er viktig både som velferdsprodusent og som motvekt mot markedsøkonomien. Skal offentlig sektor spille en slik rolle kan den ikke styres etter de samme markedsprinsipper som privat sektor. EL & IT Forbundet vil arbeide for en offentlig sektor som styres etter brukernes behov og ikke etter markedsprinsipper.

EL & IT Forbundet vil motarbeide alle former for privatisering og konkurranseutsetting. Like viktig for å bekjempe privatisering av offentlige oppgaver er å jobbe mot bruk av anbudsprinsippet. Nødvendig infrastruktur og nødvendige tjenester fortsatt skal være i offentlig regi.

Den offentlige fellesskolen er en av grunnpilarene i et velferdssamfunn. Like muligheter til utdanning uavhengig av klasse, kjønn, geografi og foreldrenes inntekt er et hovedmål. Barn og ungdom må takle en stadig mer digital hverdag. Lik tilgang på moderne IKT-utstyr i skolen er et virkemiddel i kampen for sosial utjamning.

EL & IT Forbundet ønsker et åpent og inkluderende samfunn, og vil bekjempe alle former for diskriminering og rasisme.

Umfattende klimaendringer er den alvorligste trusselen menneskeheten står overfor i dag. Betydelige endringer har skjedd og uten en omfattende omlegging av verdens energiforbruk vil konsekvensene bli enorme. De som har minst fra før vil måtte bære de største byrdene. For å endre denne utviklingen må verdens energiforbruk dreies bort fra fossile energibærere og over til fornybare ressurser. Norge som et rikt land og en stor oljeprodusent, har et ansvar for å gå foran i en slik utvikling. Omstilling fra en oljeavhengig

økonomi til en økonomi basert på fornybare ressurser, kompetanse og teknologi må starte nå. Fagbevegelsen må være en pådriver for en klimavennlig næringspolitikk og for et karbonnøytralt samfunn. Løsningen på klimaproblemene kan ikke overlates til markedskreftene, men forutsetter sterk politisk styring. EL & IT Forbundet vil kjempe for en politikk der løsningene på klimautfordringene og kampen for utjevning og sosial rettferdighet går hånd i hånd.

Europa gjennomlever sin dypeste krise siden 1930-tallet. I mange land blir krisen brukt som unnskyldning for å sette til side tariffavtaler og angripe opparbeidede og internasjonalt anerkjente faglige rettigheter. Lønninger og pensjoner kuttes, arbeidsplasser fjernes, folk settes på gata og offentlig eiendom privatiseres – alt under dekke av å løse krisen.

Våre fagforeningskamerater i Europa fører ikke bare en kamp mot krisen, det er også blitt en kamp mot krisepolitikken. Arbeidsløshet og innstrammingspolitikk tvinger mange europeere til å reise fra hjemlandet sitt. Unge og voksne arbeidere ser etter andre steder der de kan leve verdige liv. I Norge blir mange utenlandske arbeidere utnyttet av arbeidsgivere i kaotiske forretningsmodeller av underleverandører og vikarbyråer. Ofte ender de opp med dårligere vilkår enn nordmenn. Slik blir også norske arbeideres rettigheter og arbeidsforhold satt under press.

EL & IT Forbundet vil fortsette og forsterke aktiviteten med å organisere arbeidere fra andre land som arbeider innenfor våre bransjer i Norge. EØS-avtalen er, sammen med en rekke andre avtaler, Norge sitt regulerte forhold til EU. Denne avtalen har i dag en langt større innvirkning på norsk arbeids- og samfunnsliv enn forutsatt på tidspunktet den ble inngått. Gjennom stadig nye direktiv, dommer og forordninger bindes Norge til beslutninger i EU. Handlingsrommet for nasjonal politikkutvikling og beslutninger blir stadig mindre.

EL & IT Forbundet er særlig bekymret for utviklingen innenfor arbeidsliv og arbeidsrett. EU-domstolen har flere ganger vist at hensynet til fri flyt av varer, arbeid, tjenester og kapital gis forrang foran hensynet til kampen mot sosial dumping, for trygge ansettelse og faglige rettigheter. Også offentlig styring og offentlig eierskap trues av utviklingen i EU. Retten til profit uten noen hindringer er storselskapenes drøm. EL & IT Forbundet krever at norske myndigheter går mot EU-begrensninger i retten til kollektive kampmidler, det kollektive forhandlingssystemet og retten til nasjonal lønnsdannelse. Det viser seg at EU-regler gis forrang framfor ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslaggeving. EØS-avtalen må derfor erstattes med en handelsavtale. Hvis dette ikke er mulig, må Norge si opp EØS-avtalen.

For en arbeidstakerorganisasjon er både forhandlingsarenaen og den politiske arena viktige. Gjennom forhandlinger og opprettelse av tariffavtaler vil EL & IT Forbundet kjempe for å bedre medlemmenes vilkår. Gjennom politisk arbeid vil EL & IT Forbundet kjempe for en samfunnsutvikling med mer demokratisk styring, mer innflytelse for arbeidstakerne og mindre makt til kapitaleierne. Installasjonsbransjen

Forbundet skal være en aktiv medspiller i utviklingen av installasjonsbransjen og arbeide mot svekkelser eller oppdeling av fagene. Forbundet vil være en pådriver for energieffektivisering i bygninger og jobbe for at våre medlemmer skal ha god faglig kompetanse på dette området. Forskrift om elektroforetak (FEK) og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr er en grunnpilar for elektrofagene, kunnskap om forskriften må styrkes gjennom implementering i forbundets kurs- og konferansevirksomhet.

Hovedmål:

- En bransje med faste ansettelse og seriøse aktører.
- Innleie skal kun skje fra virksomheter som omfattes av forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr.
- Fagarbeidere skal ha høy og oppdatert kompetanse.
- Kompetanse om energieffektivisering blir en del av våre fag.
- Elektrofagarbeideren skal være fast ansatt i samme bedrift som den faglig ansvarlig.
- Arbeide for at den faglige forskriften sikrer et høyt kvalifikasjonsnivå for alle elektrofagfolk og at den inkluderer alt arbeid også innen heisfaget.
- Bevare et offentlig stedlig tilsyn og styrke kontrollen av elektriske anlegg.
- Styrke de tillitsvalgte innflytelse i bedriften.
- Drøfte bredt i organisasjonen den utviklingen som til enhver tid skjer i bransjen.
- Gode arbeidsvilkår for våre medlemmer.
- Arbeide for å opprettholde/øke elektrofagets status.
- Arbeide for at fagets innhold ikke skal svekkes eller splittes opp.
- Forsterke kontakten mellom fagforeningene og fagopplæringskontorene og våre folk i prøvenemndene.
- Arbeide for at telekommunikasjonsfaget styrkes og lovreguleres.

Energibransjen

EL & IT Forbundet er den dominerende arbeidstakerorganisasjonen i elforsyningen og har mange medlemmer som arbeider på offshoreinstallasjoner på norsk sokkel eller i leverandørindustrien. Forbundet skal ivareta våre interesser som arbeidstakerorganisasjon og som energipolitisk aktør. EL & IT Forbundet er opptatt av at de verdier som skapes innenfor norsk energiproduksjon i størst mulig grad skal komme folket til gode. Distribueringen av denne energien er en vital del av landets infrastruktur og bidrar til å sikre lokal industri og utvikling.

EL & IT Forbundet mener derfor at produksjon og distribusjon av energi i all hovedsak skal være offentlig eid og underlagt politisk styring. Lokale og regionale energiselskaper skaper langsiktige og lønnsomme arbeidsplasser. EL & IT Forbundet vil arbeide for at disse selskapene fortsatt skal være heleide offentlige selskap.

Selskapene Statkraft AS og Statnett SF er viktige energi-, miljø- og industri-politiske virkemidler for staten. EL & IT Forbundet mener at disse må være 100 prosent statlig eid og underlagt politisk styring.

Norges elektrisitetsproduksjon består av nær 97 prosent fornybar energi gjennom vannkraftproduksjon. Norge har også et stort potensial gjennom energieffektivisering. EL & IT Forbundet vil arbeide for statlige støtteordninger som gjør det lønnsomt å investere i ny fornybar energi samt støtteordninger som bidrar til energieffektivisering.

EL & IT Forbundet støtter realistiske planer om elektrifisering av norsk sokkel. Belønningen i form av reduserte utslipp av CO2 rettferdiggjør investeringene og bidrar til å oppfylle klimamål.

Videre støtter EL & IT Forbundet tiltak for bruk av fornybar energi i havner (landligge) og utnyttelse av ny batteriteknologi til bl.a. fergedrift.

I de nærmeste ti til femten år skal det investeres massivt i sentral-, regional- og distribusjonsnettet i form både av nybygging og vedlikehold. EL & IT Forbundet støtter utbyggingsplanene utfra et klimaperspektiv og som en styrking av forsyningsikkerheten.

EL & IT Forbundet vil arbeide for at denne utbyggingen ivaretar miljømessige forhold i størst mulig grad, også i forhold til synlige inngrep i naturen. Videre vil en slik utbygging bidra til nødvendige forsterkninger for infasing av fornybar energi fra flere kilder som f.eks. småkraft og vind. Smarte nett og målerstyring er komponenter som kan bidra positivt til en fornuftig utbygging av nett.

I et klimaperspektiv er vi for at Norge kan bidra til bruk av fornybar energi i andre land gjennom eksport, men dette må skje i henhold til reguleringer som sikrer at norsk industri og alminnelig forbruk ikke blir skadelidende gjennom kraftmangel eller ekstremt høye kraftpriser.

Overføringslinjer og kabler til utlandet skal eies og driftes av Statnett SF.

Energibransjen står ovenfor et systemskifte som kan få store konsekvenser. Kommunereform kombinert med rapporter fra et markedsliberalistisk synspunkt (som f.eks. Reiten-rapporten) skaper uro og lav forutsigbarhet for eiere og ansatte. EL & IT Forbundet ser ikke at det er store effektivitetsgevinster å hente, samtidig som man innfører et særs fordyrende byråkrati for å markedstilpasse sektoren. I tillegg utfordrer denne politikken både den beredskapen og den kompetansen som er nødvendig for å ivareta forsynings- og samfunnsikkerheten.

EL & IT Forbundet vil arbeide for fortsatt lokalt offentlig eierskap, for kompetansearbeidsplasser i selskapene, og for en forsvarlig bemanning på landets viktigste infrastruktur.

Hovedmål:

- Bevare hjemfall og videreutvikle offentlig eierskap til naturressursene, samt produksjon og distribusjon av energi.
- Arbeide for at beredskap, drift og vedlikehold i nettet fortsatt skal utføres av nettselskapets egne ansatte (Kompetanseforskriften).
- Økt forskning og utvikling på teknologier for produksjon av ren fornybar energi.
- Direkte bruk av gass der denne erstatte mer forurensende energibærere.

- Erstatte innenlands bruk av fossilt brensel med fornybar energi.
- Elektrifisere med ren fornybar energi på sokkelen og i samferdselssektoren.
- Satsing på opprusting av eksisterende kraftverk og bygging av småkraftverk.
- Øke andelen fornybar energi i tråd med internasjonale avtaler, blant annet gjennom økt satsing på offshore vindkraft.
- Fremme støtteordninger for forskning, utvikling og produksjon av fornybar energi.
- Øke reinvesteringene i nettet, fornye og forsterke eksisterende overføringsnett.
- Innføre sterkere regulering på flerårsmagasinerne for å ha reserver tilgjengelige.
- Regulere kraftmarkedet på en slik måte at norsk industri og alminnelig forbruk ikke blir skadelidende.
- Energiverkenes nedstrømsaktivitet (eks. bredbånd) skal bidra til lokal og regional utvikling.
- Forsvare konsesjonslovgivningen
- Stanse outsourcing av drift og vedlikehold.
- Sikre sattes innflytelse over omstillingsprosesser og å motarbeide oppsigelser i bransjen.
- Arbeide for å øke kunnskapen om de faglige forskriftene, bl.a. FEK, for å sikre et høyt kvalitetsnivå for alle elektroagfolk.

IKT-bransjen

EL & IT Forbundet skal være en viktig aktør og debattant på IKT-området og være en pådriver for at teknologisk utvikling skal være til fellesskapets beste. Den overordnede målsætningen om at alle deler av befolkningen, uavhengig av bosted, alder, kjønn eller sosial tilhørighet, skal ha tilgang til på bredbånd og de digitale tjenestene, må stå fast. Nye interaktive tjenester gjør det mulig for eldre å bo hjemme lenger enn i dag. Det er en forutsetning for slike tjenester at kommunikasjonen er beskyttet og gir brukere trygghet mot utfall og overvåking. Et avgjørende moment for både befolkning og næringsliv er at kapasiteten på båndbredden økes og driftssikkerheten styrkes.

Det handler også om å bruke IKT for å løse vår tids største problem – klimaendringene. Vi må identifisere teknologien som har det største potensial til å takle klimaendringer, utvikle og ta i bruk teknologien raskt. Det må sikres at teknologien gjør så mye som mulig for å optimalisere utstyr og verktøy energieffektivt. Privatisering av statlige telemonopol og deregulering av IKT-sektoren har redusert mulighetene for politisk styring av teknologiutvikling, utbygging av infrastruktur og tjenestetilbud, samt utviklingen av nasjonale FoU-program. Digitaliserte løsninger, utstyr og verktøy har ført til at personvernet er satt under sterkt press. Informasjon om enkeltindividet samles og lagres i større utstrekning enn noen gang. Dette åpner for uante muligheter for krysskoblinger, uøstetning og uønsket bruk av informasjon om det enkelte individ.

Forbundet vil arbeide for et lovverk som bedre ivaretar integriteten til enkeltmennesker når det gjelder internettopplysninger (digital informasjon)

og sosiale medier. Dette inkluderer også bevisstgjøring av medlemmene vedrørende bruk av sosiale medier.

EL & IT Forbundet krever at hensynet til alles rett til privatliv skal vektes tyngre enn potensiell nytte i kriminalitetsbekjempelse og etterretningsarbeid.

Hovedmål:

- Arbeide for at kapasiteten i bredbåndet økes.
- Arbeide for at telenettene skal være offentlig eid.
- Arbeide for en styrket offentlig kontroll gjennom Norsk kommunikasjons myndighet med all eter- og EKOM-basert infrastruktur.
- Arbeide for at de globale utslippene og energiforbruket reduseres ved hjelp av IKT-løsninger.
- Arbeide for at et sterkt personvern i den digitale hverdagen sikres for hver enkelt.
- Arbeide aktivt for å få på plass et nytt restriktivt lov- og avtaleverk for innsamling, oppbevaring, bruk, behandling og sletting av enhver form for personlige elektronisk lagrede data.
- Bygge opp internasjonale nettverk for å hjelpe fram faglig organisering og for å samordne faglige aksjoner.
- Samarbeide med andre forbund om arbeid på tvers for å styrke organiseringen av IKT-sektoren.
- Det utdannes flere med fagkompetanse og høyere utdanning innen IKT-fagkretsen.
- Arbeide for at telekommunikasjonsfaget styrkes og lovreguleres.
- Støtte bruk av åpen kildekode.
- Drive opplysning om personvern i det digitale samfunnet.
- Arbeide for lov/forskrift som hindrer at drift- og sikkerhetskritiske oppgaver flyttes ut av Norge.
- Motarbeide den økende bruken av "offshoring" for å sikre arbeidsplasser i Norge og nasjonal kompetanse.
- Arbeide for at staten gjennom aktivt eierskap sørger for gode vilkår for forskning og utvikling av IKT.
- Arbeide for at internett skal være fritt. Leverandører skal ikke kunne prioritere trafikk etter betalingsvilje eller politiske hensyn.
- EL & IT Forbundets nettsider, medlems håndtering og digitale verktøy skal gjenspeile av vi er et IT-forbund.

Lønns- og arbeidsvilkår

Lønns- og arbeidsvilkår for den enkelte skal reguleres gjennom kollektivavtaler og lovverk. Forbundets grunnleggende oppgave er å sikre medlemmene gode og rettferdige lønns- og arbeidsvilkår. Den markedsliberalistiske økonomien har en dominerende posisjon både i Europa og resten av verden. Dette fører til stadig sterkere motsetningsforhold mellom arbeid og kapital, og utfordrer den nordiske velferdsmodellen som er bygd opp gjennom mange år med sterkt bidrag fra fagbevegelsen.

Forbundet vil jobbe for at faste ansettelser og heltidsstillinger skal være normen i norsk arbeidsliv og motarbeide bruk av atypiske ansettelser.

Privatisering, outsourcing og økt konkurranseutsetting øker presset på norske lønns- og arbeidsvilkår. EL & IT Forbundet skal bruke de virkemidler og

ressurser som forbundet rår over til å drive samfunnsutviklingen i en annen retning.

EL & IT Forbundet vil også arbeide for å innarbeide i lov om offentlige anskaffelser at det skal være landsomfattende tariffavtale, at det ikke skal kunne konkurreres på lavere lønns- og pensjonsvilkår og at kontrakter kan heves om bedriften motsetter seg krav om tariffavtale ifølge arbeidstvistloven, jfr. ILO 94. Lønn i henhold til tariffavtale må gjelde for alle bransjer ved offentlige anbud og oppdrag. Lønnspolitikken må sikre medlemmene en rettferdig andel og fordeling av verdiskapningen og bidra til utjevning av lønnsforskjeller.

For EL & IT Forbundet er det uakseptabelt med noen form for inngrep i den frie forhandlingsretten, også gjennom ulike EU-direktiv. EL & IT Forbundet sin tariffpolitikk skal utformes gjennom bred deltakelse i organisasjonen og dermed ha et godt fundamentert demokratisk grunnlag.

Hovedmål:

- Forsvare og videreutvikle de kollektive tariffavtalene.
- Arbeide for bransjevise, landsdekkende tariffavtaler.
- Faste ansettelser skal være normen i norsk arbeidsliv. Forbundet vil motarbeide økningen i bruken av atypiske stillinger.
- Arbeide for en styrket arbeidsmiljølov.
- Ikke akseptere bruk av tvungen lønnsnemnd. Den frie forhandlingsretten og retten til å gjennomføre streiker må fullt ut aksepteres.
- Arbeide for at medlemmer som har sitt yrke innen samme område skal ha like vilkår. For å oppnå dette vil forbundet arbeide for at tariffavtalene harmoniseres.
- Arbeide for å fremskaffe, eller ha tilgang til, bransjevise lønnsstatistikker til hjelp for tillitsvalgte i forhandlingssituasjon.
- Full sysselsetting skal være et sentralt element i tariffpolitikken.
- Forsvare og forbedre normalarbeidsdagen.
- Arbeide for 30 timers uke/6 timers-dag.
- Arbeide for at søndag ikke blir en vanlig arbeidsdag.
- Norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alt arbeid i Norge.
- Arbeide for at det innføres lokal sanksjonsrett.
- Arbeide for redusert gjennomsnittlig arbeidstid for arbeidstakere med nattkvarter utenfor hjemmet.
- Arbeide for å endre reglene om valg av tariffavtale i hovedavtalene for å hindre spekulasjon fra arbeidsgivere i spørsmål om valg av tariffavtale.
- Arbeide for styrket innsynsrett for tillitsvalgte.
- Innføre avtalerett ved innføring av systemer som samler og lagrer data om den enkelte arbeidstaker eller dennes bevegelser, og arbeide for forsterkninger i lovverket på dette punkt, og sikre tillitsvalgte full innsynsrett i denne loggen.
- Arbeide for innsynsrett i lønns- og arbeidsvilkår uten taushetsplikt i alle bransjer, samt for ansvarliggjøring av hovedentreprenør.

Pensjon

EL & IT Forbundet er opptatt av at våre medlemmer skal ha gode pensjonsordninger.

Dette er alderspensjonsordninger i Folketrygden og avtalefestede tjenestepensjons- og tidligpensjonsordninger.

Ny folketrygd startet fra 1. januar 2011. Det er positivt at alle i prinsippet nå kan gå av fra fylte 62 år, men mange faller utenfor denne muligheten. Dette gjelder først og fremst dem som ikke har opptjent nok pensjonsrettigheter (2G) ofte forårsaket av deltidsstillinger, eller at de ikke har Avtalefestet Pensjon (AFP). Kvinner er overrepresentert blant disse.

De første årskullene kommer godt ut av den nye ordningen, hvis de kan kombinere folketrygd med AFP og kan stå i jobb til de nærmer seg 67 år. Dette vil endre seg dramatisk etter hvert som levealdersjusteringen spiser opp store deler av pensjonen og det midlertidige AFP-tillegget forsvinner. Andelen ansatte med innskuddspensjoner øker. Problemet er at for svært mange er innskuddene for lave, ordningene er for dyre å administrere, og de er ensidig styrt av arbeidsgiver. De blir også kraftig avkortet dersom en ikke greier å stå i jobben lenger enn til 62 år.

AFP-ordningen er endret fra en førtidspensjon for de som må gi seg tidlig i arbeidslivet til en livsvarig tilleggspensjon. Videre risikerer man å måtte jobbe flere år utover 62 før man får lov til å gå av.

Kriteriene for å bli omfattet av ordningen er for strenge. Spesielt urettferdig er det at man uforskyldt blir kastet ut av ordningen ved virksomhetsoverføring, konkurs, sykdom, uførhet etc.

Å tape retten til AFP kan bety om lag 5 000 kroner mindre i pensjon hver måned.

Den offentlige tjenestepensjonen er under press fra arbeidsgiverne som tyr til tariffdumping i form av å skifte arbeidsgiverorganisasjon, og derved går over på andre dårligere ordninger for de ansatte. Men for de ansatte gir offentlig pensjon sikkerhet for at pensjonen ved avgang blir på 2/3 av sluttlønn med 30 års opptjening. Denne blir levealdersjustert.

For de av våre medlemmer som må gi seg tidlig i arbeidslivet, er retten til å gå av med AFP uten tap i livsvarig pensjon uvurderlig.

EL & IT Forbundet vil forsvare dagens offentlige tjenestepensjon.

Mange av forbundets medlemmer har gått fra offentlig pensjonsordning til privat virksomhet. De opplever at opptjent offentlig tjenestepensjon blir samordnet bort. De som er født før 1959 er sikret gjennom grunnlovsvernet.

Hovedmål:

- Arbeide for gode, trygge og forutsigbare pensjonsordninger for alle, med målsetting om en pensjon på 2/3 av sluttlønn. Det innebærer at vi vil arbeide for å endre de deler av pensjonsreformen som har negative konsekvenser for arbeidstakerne og omfatter både avkortning av pensjon for de som må gi seg ved 62 år, levealdersjusteringen og indekseringen.
- Arbeide for muligheten til tidligpensjon uten store tap i livsvarig pensjon for de som har behov for å gå av tidlig. Det innebærer etablering av et tilleggspensjonssystem som gjør dette mulig.

- Forsvare den offentlige tjenestepensjonen, bruttogarantien etter 30 års opptjening og retten til å gå av med offentlig AFP ved 62 år uten tap i framtidig pensjon.
- Krevte avtalerett på innskuddsordninger med formål å få til maksimale innskuddssatser. Vi vil arbeide for at det etableres brede, kollektive ordninger, slik at forvaltningen blir billigere, risikoen mindre og kjønnsnøytraliteten forsterkes. Uføredekning må inn som en obligatorisk del av slike ordninger. Vi vil arbeide for å etablere hybridordninger med garanti for at oppspart pensjon minimum følger lønnsutviklingen.
- Forsvare og forsterke AFP-ordningene i offentlig og privat sektor. Vi krever innført sikringstiltak, slik at rettigheter ikke forsvinner som følge av forhold som den ansatte ikke rår over.
- Arbeide for å øke den lovbestemte minstesatsen for pensjonsinnskudd i innskuddsordningene fra dagens 2 prosent til 5 prosent av lønn fra første krone.
- Arbeide for at uførepensjoner skal inn i alle tjenestepensjonsavtaler, og forsvare den offentlige uførepensjonen med dagens profil og barnetillegg.
- Arbeide for at tjenestepensjonene må avtales og ligge på et nivå som minst tilsvarer 5 prosent fra 0 til 7,1G og 8 prosent over 7,1G.
- Følge opp LO-kongressens vedtak fra 2013 inn i hovedoppgjøret 2016 og i evalueringen av AFP-ordningene i 2017.

Sosial dumping

EL & IT Forbundet vil kjempe mot at arbeidslivet skal bli preget av arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og en svekket arbeidsmiljø. EL & IT Forbundet understreker at det er positivt at arbeidere fra andre land kommer til Norge for å søke arbeid. EL & IT Forbundet skal være forbundet for alle arbeidstakere innenfor vårt organisasjonsområde. Forbundets standpunkt er at alle som jobber i Norge skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår.

Det norske samfunnet kan ikke basere sin velferd på at store deler av arbeidsstyrken mangler grunnleggende rettigheter som kjennetegner arbeidslivet for øvrig. Kampen mot sosial dumping og for likeverdige vilkår for alle som arbeider i Norge er en kamp for velferdsstaten.

Utviklingen i bemanningsbransjen undergraver den norske modellen. Vi vil arbeide for å reversere frislippet av vikarybråene fra 1. januar 2000, slik at de bare kan brukes rent unntaksvis. I mellomtiden vil vi ha gjennomført krav LO stilte den gangen: at det utbetales lønn mellom oppdrag og at utleie bare skal skje som vikarer for navngitte personer.

Lov om allmenngjøring av tariffavtaler er et viktig verktøy for å sikre at utenlandske arbeidstakere har et minimum av rettigheter når de jobber i Norge. Flere av myndighetenes virkemidler mot sosial dumping forutsetter at tariffavtaler er allmenngjort. Forbundet anser det som en viktig del av strategien mot sosial dumping at minstelønnsattsene i overenskomstene heves kraftig. EL & IT Forbundet vil arbeide for at dokumentasjonskravet i allmenngjøringsloven blir tatt bort, slik at loven lar seg bruke av fagbevegelsen som et viktig virkemiddel i kampen mot sosial dumping.

Hovedmål:

- Motarbeide arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.
- Organisere arbeidstakere og etablere tariffavtaler i bemanningsforetak og utenlandske virksomheter. De tillitsvalgte rettigheter i slike foretak må styrkes
- Dokumentasjonskravet i allmenngjøringsloven fjernes.
- Arbeide for at kontraktskjeden reduseres til bruk av maks to underleverandører.
- Innsynsrett og solidaransvar utvides til å gjelde, uavhengig av allmenngjøring.
- Kjempe mot at enkeltmannsforetak kun blir brukt for å skjule eller fraskrive oppdragsgiver ansvar i forhold til bestemmelser i arbeidsmiljøloven, skatteloven eller allmenngjøringsloven.
- Kampen mot konkursryttere og norskregistrerte utenlandsk foretak (NUF-selskaper) skjerpes.
- Kjempe mot svekkelser i arbeidsmiljøloven.
- Det innføres autorisasjonsordning for vikaryrår med krav om kapital og bankgarantier for å dekke skatt og lønnskrav ved eventuelle konkurser.
- Arbeidstilsynet skal tilføres betydelige ressurser, slik at de kan drive et aktivt tilsyn.

Ungdom

EL & IT Forbundet har en stor del unge medlemmer. Ungdom skal ha en stemme i forbundet og i den politiske dagsorden. Ungdom kjenner utdannings-systemet godt og skal være blant dem som bidrar til forbundets politikk på området.

At ungdom går ledig er et stort problem for dem det gjelder. At ungdom mangler tilbud om utdanning eller arbeid i en viktig fase av livet, fører til problemer med å legge grunnlaget for et godt og selvstendig voksenliv. Ungdomsgarantien er et nyttig hjelpemiddel, og en styrking av denne kan bidra til å skape trygghet og at flere skaffer seg arbeid eller kompetanse som gjør at de i framtida vil komme i arbeid. Forbundets bransjer er svært attraktive for ungdom, og tilgjengelige lærlingeplasser er viktig for å få gitt ungdom kompetanse som gjør at de kommer seg ut i arbeid.

EL & IT Forbundet vil arbeide for å øke statusen til yrkesfagene som hører inn under forbundets virkeområde. Økte tilskudd til bedrifter som velger å ta inn lærlinger er et viktig virkemiddel, samtidig som at bransjene gjennom strenge lover og forskrifter må satse på faglært arbeidskraft framfor billigere ufaglært arbeidskraft.

Mange av utfordringene våre medlemmer møter er både tverrfaglige og internasjonale. Kontakt blant ungdom i de nordiske forbundene og arbeid i våre internasjonale føderasjoner får derfor en økende viktighet. Det offentlige og større bedrifter må bli pålagt å ta inn ungdom som faller utenom systemet. Dette kan gjøres ved praktisk tilrettelagt utdanning for skoletrette og ungdom med lese- og skrivevansker.

Hovedmål:

- Et aktivt og godt ungdomsarbeid i alle ledd i organisasjonen, med aktive unge tillitsvalgte.
- Arbeide for at ungdomsgarantien styrkes.
- Arbeide for at det legges til rette for flere lærlingeplasser gjennom blant annet å øke tilskuddene og ved å bevare/styrke lover og forskrifter slik at fagarbeidere fortsatt vil være attraktive for bedriftene.
- Arbeide for at ordningen med Y-veien skal tilbys ved flere høyskoler og universiteter.
- Arbeide for at offentlig utdanning fremdeles skal være gratis og at elever og studenter ikke skal behøve å betale for materiell til undervisningen.
- Arbeide for at studentene gis mulighet til å være heltidsstudenter.
- Arbeide for at det bygges flere studentboliger.
- Arbeide for at flere jenter velger yrker innen EL & IT Forbundets områder.
- Arbeide aktivt sammen med de politiske ungdomspartiene.
- Arbeide for at offentlige kontrakter innehar en garanti for inntak av lærlinger.
- Arbeide for å utvikle LOs elev- og studentmedlemskap.
- Bidra til å styrke og videreutvikle ungdomsarbeidet i LO.

Rekruttering

Rekruttering av nye medlemmer er en av forbundets viktigste oppgaver og må ha høy prioritet i organisasjonsarbeidet. Uten rekruttering av nye medlemmer vil forbundet som medlemsorganisasjon forvitre, miste sin styrke i forhandlinger og den økonomiske handlegrihet blir redusert. Dersom forbundet skal bevare sin styrke og oppnå vekst og framgang for sine medlemmer, må det føres et systematisk og målrettet rekrutteringsarbeid i hele organisasjonen. Rekruttering må forankres i hele organisasjonen og skal være en integrert del i all faglig aktivitet.

Organisasjonsgraden i våre bransjeområder viser store ulikheter og medlemstutviklingen viser at noen distrikter, klubber og bransjer har større utfordringer enn andre. Spesielt framstår IKT-bransjen med svært lav organisasjonsgrad sammenlignet med våre øvrige bransjer. Rekrutteringsinnsatsen må forsterkes, spesielt der bransjen har det største potensialet og den største sysselsettingen.

Lærlinger, elever, studenter og unge arbeidstakere er viktige grupper for forbundet. Disse skal være en naturlig vekstbase for forbundet. Det er viktig at det skapes forståelse for at lærlinger og unge er en del av det ordinære arbeidslivet og har behov for både beskyttelse og det sosiale fellesskap som medlemskapet gir.

Andelen kvinner av medlemsmassen har i siste landsmøteperiode vist en synkende tendens. For å motvirke denne utviklingen må alle organisasjonsledd ha økt fokus på å verve flere kvinner som medlemmer.

EL & IT Forbundet består av medlemmer fra mange ulike yrkesgrupper. I rekrutteringsarbeidet må alle ledd ha fokus også på merkantile, tekniske, IT og administrative funksjoner – da disse utgjør en betydelig og økende del av EL & IT Forbundets medlemsmasse og potensial for nye medlemmer.

Medlemspleie og service er viktige elementer for å beholde medlemmer forbundet allerede har. Det må være en ambisjon å ha en så god medlems-service som mulig i alle ledd overfor både eksisterende, nye og potensielle medlemmer, slik at en oppnår større lojalitet til medlemskapet.

Strategier for rekruttering må tilpasses de forskjellige gruppene, særlig må IKT-bransjen prioriteres. Viktigheten av å være fagorientert og vårt politiske arbeid må vektlegges, sammen med hva EL & IT Forbundet gjør for medlemmene i IKT-bransjen. Skolering er viktig for rekrutteringsarbeidet, hvilke aker som vektlegges vil variere mellom områdene.

Forbundets tillitsvalgte og medlemmer er den største ressursen og de beste ambassadører. Det meste av rekrutteringsarbeidet gjøres av tillitsvalgte og medlemmer lokalt. I mange tilfeller føler mange at rekruttering er en vanskelig oppgave. Derfor må rekruttering være en basis i all medlems- og tillitsvalgt-skolering.

Hovedmål:

- Det avsettes årlig tilstrekkelig med økonomiske og menneskelige ressurser til rekrutteringstiltak.
- Strategier for rekruttering utarbeides og IKT-bransjen prioriteres.
- Forsterke satsingen mot studenter, lærlinger og elever.
- Forsterke medlems servicen i alle organisasjonsledd.
- Øke antall kvinnelige medlemmer.
- Rekruttering må inngå som en basis i all medlems- og tillitsvalgt-opplæring.
- Utarbeide vervemateriell og sørge for tilbud om skolering.
- Brosjyrer og vervemateriell skal evalueres og oppdateres jevnlig.
- Forbundet må utvikle verve- og informasjonsmateriell tilpasset digitale plattformer.
- Videreføre og utvikle arbeidet med medlemsbevaring.

Utdanning

I vår tid preget av raske og omfattende endringer i arbeids- og samfunnsliv, og ikke minst innen teknologi, er det en fare for at de som ikke får tilgang til kompetanseutvikling risikerer å falle utenfor arbeidsmarkedet. Utdanningsmulighetene blir således viktig for verdiskapningen, samfunnet, bedrifter og for det enkelte mennesket. Tilgang til nok læreplasser vil være avgjørende for å kunne fullføre en fag- og yrkesopplæring.

I det framtidige arbeidsmarkedet kan utdanning bli avgjørende for den enkeltes jobbsikkerhet, både for å henge med i omstillinger på arbeidsplassen, og for mulighetene til å søke nye jobber. Å opprettholde et høyt utdannings- og kompetansenivå er også avgjørende for å beholde og utvikle faglig makt og arbeidermakt.

Kunnskap påvirker også bedriftsdemokratiet og utviklingen av demokratiet generelt. Skole- og utdanningspolitikken må være likeverdig og uavhengig av økonomi og geografi og må ha som mål å utnytte den enkeltes mulighet for å tilegne seg kunnskap. Det er også viktig med styrkning av rådgivnings-tjenesten.

Fag og yrkesopplæring skal føre til selvstendige og kvalifiserte fagarbeidere som opplever stolthet, identitet og status i sine yrkesvalg. Det er viktig med likeverdig tilgang til høyere utdanning enten man kommer veien gjennom studiespesialisering eller yrkesfag.

Styring og finansiering av utdanningssektoren skal være et offentlig ansvar. Private yrkesfagskoler vil på sikt undergrave eksistensgrunnlaget for offentlige videregående skoler ved at de taper kommuner og fylkeskommuner for økonomi, samtidig som de kan ta betalt fra elevene. Dette vil føre til klasseforskjeller i utdanningssystemet.

For å åpne for mulighetene til å ta både arbeid og utdanning i andre land, har EU utviklet flere systemer for dokumentasjon og anerkjennelse av både utdanninger og faglige kvalifikasjoner. Dette kalles mobilitetsverktøy. Norge må da også lage egne systemer som plasserer norske utdanninger og faglige kvalifikasjoner inn i de internasjonale. Forbundet er opptatt av at alle mobilitetsverktøy som utvikles nasjonalt eller internasjonalt og som innføres i Norge må utformes slik at det ikke diskriminerer noen arbeidstakere, samtidig som det ikke må gå på bekostning av kvalifikasjonskravene for våre fag.

I flere land ser vi nå at myndighetene ønsker å splitte opp fagutdanninger og lage utdanninger som kan ta deler av et fagområde. Dette er en utvikling som på sikt undergraver status og kvalitet på håndverksfagene og på fagutdanningen. I Norge er de fleste elektrofagene lovregulert og kvalifikasjonskravene er beskrevet i FEK, vi må allikevel være oppmerksomme på trender og utviklinger i andre land.

Skolene må ha et innemiljø som sikrer et tilfredsstillende læringsmiljø, en må også sørge for at skolesektoren har tilstrekkelige ressurser for å kunne gi et godt og fremtidsrettet pedagogisk utdanningsstilbud.

Alle arbeidstakere må ha rett og mulighet til å gjennomføre en utdanning med et innhold som gir nødvendig kompetanse og arbeidsoppgaver innen fagene, samt de arbeidsoppgavene en blir stilt overfor i arbeidslivet, og som gir grunnlag for etter- og videreutdanning gjennom hele yrkeslivet.

Hovedmål:

- Alle arbeidstakere må ha rett og mulighet til å gjennomføre en utdanning med et innhold som gir nødvendig kompetanse til de arbeidsoppgaver en blir stilt overfor i arbeidslivet, og som gir grunnlag for videreutdanning gjennom hele yrkeslivet.
- Forbundet må øke samarbeidet på tvers av tariffavtalene og gjøre strategiske valg for å styrke helhetlig utvikling i den enkeltes faktiske rett til etter- og videreutdanning.
- Øke kunnskapen om arbeidslivets parter i skoleverket.
- All offentlig videregående utdanning skal være gratis og stipendandelen økes.
- Den offentlige studiefinansieringen må sikre alle rett og mulighet til høyere utdanning.
- Fagutdanning skal baseres på offentlige læreplaner, kvalitetssikret med fagprøve, hvor alle som starter på et opplæringsløp får fullføre utdanningen.

- Det må stilles krav i alle anbudskontrakter om at virksomhetene må være aktiv lærlingebedrift med lærlinger på prosjektene, der det er mulig.
- Alle må sikres rett og mulighet til å gjennomføre etter- og videreutdanning (EVU) ved at den enkelte får finansiert livsopphold.
- Partssammensatte opplæringsutvalg i alle bedrifter.
- Økt status på fag- og yrkesopplæringen.
- Sikre lokal medvirkning for partene på alle nivåer med partiet i opplæringskontorene.
- Alle, både unge og voksne, må sikres en fordomsfri og kvalitativ god rådgivning som vektlegger den enkeltes ressurser og talent.
- En del av årsverket avsettes til etter- og videreutdanning.
- Innplassering av fag i mobilitetsverktøy må gjøres etter reelle lærings-utbyttebeskrivelser. Det arbeides for at elektrofachene innplasseres i NKR nivå 5.
- Forbundet må fremdeles ha høy fokus på fagutvikling. Deltakelse i faglige råd må prioriteres høyt og samarbeidet må utvides til lokalt nivå.
- Alle elektrofachene skal være lovregulerte.
- Arbeide mot oppsplitting eller svekkelse av kvalifikasjonskrav eller utdanninger.
- Arbeide for at all utdanning er gratis og et offentlig ansvar.
- Utenlandske foretak som har langvarige oppdrag i Norge, må registrere seg som lærebedrift og ta inn lærlinger.

Medlems- og tillitsvalgtoppplæring

For EL & IT Forbundet er deltakelse og engasjement fra medlemmene en stor utfordring. Vi må utvikle kompetanse og aktiviteter som øker oppslutningen på alle nivåer i organisasjon. Vi skal oppnå deltakelse og engasjement gjennom medlems- og tillitsvalgtoppplæringen.

Hovedmål:

- God faglig skoloring av medlemmer og tillitsvalgte på alle nivåer i organisasjonen.
- Medlems- og tillitsvalgtoppplæring i samsvar med medlemmenes og tillitsvalgtes behov.
- Medlems- og tillitsvalgtoppplæring som bygger på fagbevegelsens verdigrunnlag: frihet, likeverd solidaritet og rettferdighet.
- Arbeide aktivt for å øke andelen tillitsvalgte fra minoritetskulturer.
- Tilrettelegge medlems- og tillitsvalgtoppplæring med siktemål om å utvikle kunnskaper, ferdigheter og trygghet for å utføre sine oppgaver.
- Tydeliggjøre overfor medlemmer og tillitsvalgte de fagligpolitiske problemstillingene forbundet arbeider med for å skape større bevissthet, deltakelse og engasjement på alle nivåer i organisasjonen.
- Medlems- og tillitsvalgtoppplæringen må styrkes. Det må gjennom kurs, konferanser og møter være sterkere fokus på forbundets politikk og synspunkter innen de ulike områder og diskusjoner om alternativer til dagens samfunn.

Arbeidsmiljø og bedriftsdemokrati

Frihandel, markedsliberalisme og økonomisk ustabilitet skaper nye utfordringer for fagbevegelsen. Omstillinger i form av oppkjøp, sammen-slåinger, nedleggelse og outsourcing har økt presset på arbeidstakerne. Kravene til effektivitet og fleksibilitet skaper dårlig arbeidsmiljø, sykkelighet og utstøting. Flere andre forhold, som ensidige arbeidsoppgaver, kontroll og overvåking av arbeidstakerne, svak jobb-beskyttelse, svak ledelse og grådige eiere, bidrar ytterligere til å øke belastningen på arbeidstakerne.

EL & IT Forbundet vil styrke arbeidstakeres innflytelse og makt over egen arbeidsplass og over styringen av virksomheten. Arbeidstakernes demokratiske rettigheter må styrkes for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, for å ivareta arbeidstakerrettigheter og hindre sosial dumping, for å styrke virksomhetenes langsiktighet og samfunnsansvar. Regjeringen må legge til rette for styrking av bedriftsdemokrati og arbeidstakerinnflytelse lovveien.

Styrking av arbeidsmiljølovgivningen og mer effektiv kontroll med og håndhevelse av lovverket må prioriteres av de politiske myndigheter. Arbeidstakere og tillitsvalgte må få nødvendige maktmidler til å stanse beslutningsprosesser som har stor negativ betydning for arbeidsmiljø og arbeidsforhold, inntil forhandlinger er gjennomført og prosessene inkluderer tillitsvalgte og ansatte. For å ivareta arbeidstakernes makt over eget arbeidsmiljø er det viktig at verneombudenes posisjon i virksomhetene styrkes, alle arbeidsplasser skal ha verneombud, og at terskelen for når det skal etableres arbeidsmiljøutvalg senkes.

Hovedmål:

- Bedriftsdemokratiet må styrkes, ansatte må være representert i styrene der beslutningene tas.
- Endring i Aksjeloven som gir ansatte rett til styrerepresentasjon når bedriften har mer enn 10 ansatte.
- Arbeide for at våre tillitsvalgte er representert i de aktuelle europeiske samarbeidsutvalg (EWC).
- Vilråene for tillitsvalgte og verneombud må bedres, bl.a. ved at det etableres minimumsordninger for tid til utøvelse av slike verv.
- Tillitsvalgte og verneombud skal ha utsettende veto.
- Rett til faste ansettelse og heltidsstillinger.
- Avtalerett for ansatte om overvåking på arbeidsplassen.
- Kollektiv søksmålsrett for å stanse ulovlig bruk av vikarer og midlertidige ansatte.
- Alle virksomheter skal ha verneombud.
- Fjerne vilkåret om 50 ansatte for å etablere arbeidsmiljøutvalg.
- Hindre outsourcing av sentrale deler av bedriftens virksomhet.
- Styrke forskningen på arbeidsmiljøfeltet.
- Styrke tilsynsvirksomheten og få en mer effektiv håndhevelse av lover og forskrifter.
- Arbeide for et inkluderende arbeidsliv og å trygge ansattes arbeidshelse.
- Sikre at HMS-standarder inngår i anbud og kontrakter.

Likestilling

For å komme nærmere en reell likestilling mellom kvinner og menn må likestillingsarbeidet prioriteres. Forbundet må arbeide for at kvinner og menn skal ha lik mulighet til deltakelse i arbeids-, samfunns- og organisasjonsliv. For å bryte opp det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, må kvaliteten på rådgivningstjenesten på alle utdanningsnivåer styrkes og kompetansen på likestilling må økes. Samarbeidet mellom rådgivningstjenesten i den videregående opplæring og grunnskolen må forbedres. Menn må motiveres til å gå inn i omsorgsykker og kvinner til å ta arbeid i de typiske mannsyrker.

EL & IT Forbundet skal være en aktiv aktør som kan bidra til å motivere jenter og gutter til å tenke utradisjonelt med hensyn til yrkesvalg, og jobbe aktivt mot skoler, bedrifter og politiske miljøer. Erfaringene fra prosjektet «Jenter i Bil & Elektro» må utvikles og videreføres, og finansiering må sikres.

EL & IT Forbundet skal arbeide for å sikre en likere inntektsfordeling mellom kvinner og menn. Lav- og likelønnsiltak må forbli en sentral del av forbundets tariffpolitikk og tiltakene må utvikles slik at vi får varig utjamning.

Det må arbeides for at forbundets tariffavtaler sikrer at arbeidstaker som har rett til svangerskapspenger eller foreldrepenger etter lov om folketrygd, utbetales full lønn uten folketrygdens inntektsgrensninger. Forbundet er mot kontantstøtten og mener ordningen er et tilbakeskritt for likestilling i arbeidslivet. Kontantstøtten må avvikes for å fremme yrkesdeltakelse og likestilling.

Prisen på barnehageplasser og skolefritidsordninger må ned og på sikt bli gratis. Det trengs en SFO-reform som inneholder kvalitet, pris og åpningstider med helårstilbud. Retten til søskenmoderasjon må beholdes.

Rettighetene i forbindelse med svangerskap og fødsel har et klart kjønns-perspektiv. Skal fedre/medforeldre ha en reell mulighet til å ta større del av omsorgsansvaret, må retten til foreldrepenger være knyttet til egen inntekt. Forbundet mener at vi må prioritere kravet om at fedre/medforeldre fullt ut må gis selvstendig opptjeningsrettigheter i forbindelse med foreldrepermisjon og fødsels-/foreldrepenger.

Det er en målsetting at man på sikt skal øke lengden på fødselspermisjon og å kunne motta 100 prosent lønn. Kvinners lovmessige del av fødsels- og foreldrepermisjon etter fødsel skal ikke være kortere enn menns. Det må også drives et holdningskapende arbeid for å få fedre/medforeldre til å ta ut større del av omsorgspermisjonen.

EL & IT Forbundet vil styrke kvinners posisjon i forbundet. Alle organisasjonsledd må ha fokus på å verve flere kvinner som medlemmer, samt skoler og motivere for å få flere kvinner fra alle yrkesgrupper forbundet organiserer, inn i tillitsverv og fagbevegelsens styrende organer lokalt og sentralt. EL & IT Forbundet har som mål å etablere egne kvinnettverk og arrangere særegen skoleing av kvinnelige medlemmer og tillitsvalgte etter behov. EL & IT Forbundet vil gjennom praktiske og økonomiske tiltak tilretteleggeslik at fagorganiserte med omsorgsansvar har reell mulighet til å delta i fagligpolitisk virksomhet.

Dessverre foregår det ennå i vårt samfunns- og arbeidsliv diskriminering med bakgrunn i hudfarge, religion, seksuell legning eller etnisk opprinnelse. Slik diskriminering kan bare bekjempes gjennom økt opplysning og informasjonsvirksomhet og den enkeltes holdninger.

For å oppfylle målene EL & IT Forbundet har om likestillingsarbeid, skal forbundet være en pådriver for at likestillingsarbeid prioriteres i samfunnet som helhet og i den enkelte bedrift.

Hovedmål:

- Brakke-, garderobe-, og toalettforhold er en del av likestillingsarbeidet.
- Arbeide for økt kvalitet på rådgivningstjenesten i utdanning og yrkesvalg.
- Alle forbundets tariffavtaler skal inneholde bestemmelser om likestilling og likestillingsavtaler.
- Lønnsstatistikk etter kjønn og stillingsgrupper må bli tilgjengelig på alle arbeidsplasser.
- Retten til heltid må lovfestes og rett til overtidsbetaling ved merarbeid i deltidstilling må sikres i arbeidsmiljøloven.
- Solidarisk støtte lønnskampen til lavtlønte, kvinnedominerte grupper.
- Forbundets overenskomster må inneholde bestemmelser om svangerskapspermisjon med full lønn, uavhengig av taket på 6G.
- Arbeide for at fedre/medforeldre opparbeider selvstendig rett til foreldrepenger.
- Arbeide for å øke lengden på foreldrepermisjonen.
- Forbundet vil arbeide for at kontantstøtten oppheves.
- Kvinners posisjon i forbundet må styrkes, øke antall kvinnelige tillitsvalgte.
- Skolering av kvinnelige medlemmer og tillitsvalgte, tilrettelegging praktisk og økonomisk.
- Fjerne kjønnsrelaterte ulikheter i yrkesskadeerstatning.
- Arbeide for at det etableres et partssamarbeid i fylkeskommunene for å utvikle et samarbeid mellom bedrifter, skoler, ansvarlige myndigheter og fagbevegelsen som sikrer at jenter får anledning til å velge utradisjonelt, får læreplasser og blir ansatt under ordnede arbeidsforhold i utøvelsen av yrket.
- Iverksette informasjonskampanje om temaet «Hvordan er det på din arbeidsplass – er du en god kollega?»

Klima og miljø

FNs femte klimarapport (IPCC-2014) bekrefter trender og tendenser fra de fire forutgående og setter klimatrusselen i et faglig konkret perspektiv. Skal verdenssamfunnet nå 2-gradersmålet må tiltakene settes inn nå. Utsettelse vil bare bidra til at tiltakene – når de kommer – blir mer omgripende enn hva de behøver. Vi trenger et grønt skifte.

En mobilisering av fagbevegelsen er helt nødvendig i kampen for å hindre klimakrise. EL & IT Forbundet skal øke innsatsen og kompetansen for å skape større vilje for å gjennomføre klimatiltak bygget på solidaritet, likeverd og folks behov. EL & IT Forbundet understreker behovet for reparatissam-

arbeid og sosial dialog for å tilrettelegge for at framtidens arbeidsplasser er gode, bærekraftige og klimavennlige arbeidsplasser.

Norge, og øvrige industriland, har et særskilt ansvar siden klimakrisen også er en sosial krise. Vi kan ikke nekte utviklingsland å utnytte sine råvarer på grunn av en klimakrise vi har skapt. Vi har en sosial forpliktelse i å bidra til at også disse landene har en økonomisk vekst og utvikling og sørge for at klima og miljø blir ivarettatt i en slik prosess.

EL & IT Forbundet vil arbeide for at Norges forpliktelser følges opp i praktisk handling. Vi representerer bransjer som kan sitte på løsninger og som vil være en drivkraft for å få dette til. I særdeleshet gjelder dette energi- og IKT-bransjen, men også elektrobransjen har betydelig potensial i forhold til nye energibesparende teknologier i hjem- og næringsbyggemarkedet.

For et land som Norge, som fra naturens side er rikt utstyrt med fornybar energi, skapes muligheter innen forskning og innovasjon på klimafremmende teknologi og utnyttelse. Samtidig er vi en olje- og gassnasjon som lever høyt på eksport av fossilt brensel. Vi må kutte i utslipp, og overoppfylle våre internasjonale forpliktelser i tillegg til å bidra til klimaløsninger. Vi må redusere utvinningstakten og ikke åpne for nye områder. Vi må over i en fase hvor vi omstiller oss til et samfunn og en økonomi som ikke er så avhengig av oljen.

Gjennom EØS-avtalen har Norge forpliktet seg til å følge EUs klimamål. I EU-kom44 misjonens forslag høsten 2014 er målet utslippskutt på 30 prosent innen 2030, og innebærer at alle utslippskutt skal foretas innen det enkelte land.

Hovedmål:

- At det er gjennom pålegg og reguleringer man kan sette krav som forplikter næringsinteresser i å bli mer klimavennlige. Vi støtter innføringen av en klimalov.
- At det settes klare og ambisiøse mål for energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.
- Enova bør i den forbindelse få utvidet myndighet og økonomiske midler til å oppfylle slike mål.
- At vi må overoppfylle forpliktelsene i utslippskutt innen landets grenser.
- Støtte økt forskning og utvikling på produksjon og bruk av fornybar energi.
- Arbeide for at fornybar energi i størst mulig grad erstatter fossilt brensel i alle sektorer.
- At utbygging av infrastruktur må støtte oppunder klimamål og løsninger – derigjennom produksjon og distribusjon av fornybar energi.
- Støtte arbeidet med å forsyne oljeplattformer med elektrisk kraft fra land og/eller fra offshore vindkraft.
- Arbeide for at klimafremmende IKT-løsninger blir en naturlig del av planlegging og prosjekteringsarbeid. Dette kan være innenfor infrastruktur næringer som energi og transport, men også innen styrings-systemer for energibruk og logistikk.
- Arbeide for å ta i bruk klimafremmende teknologi innen bolig, nærings- og industrimarkedet.

- Arbeide for at Statens pensjonsfond utland investerer i innovasjons- og utviklingsarbeid for miljøvennlig, fornybar energi nasjonalt og internasjonalt.
- Pensjonsfondets investeringer skal ikke bidra til å forsterke klima-problemene, og må derfor trekkes ut av selskap som utvinner kull eller er involvert i olje- eller gassutvinning basert på tjæresand og oljeskifer.
- Bidra til å øke kunnskapen om klimautfordringene blant våre medlemmer.
- Arbeide for at det bygges høyhastighetsbaner mellom de store byene i Norge og at Nord-Norge-banen forlenges.

Internasjonal solidaritet og samarbeid

Fagbevegelsen er en bevegelse for fred, rettferdighet og sosial velferd – ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt. Vi lever i en urettferdig verden hvor mange opplever krig, undertrykking, sult og arbeidsløshet. Millioner av mennesker drives på flukt. Fagforeningsaktivister utsettes for vold og forfølgelse i mange land. Det dominerende økonomiske systemet prioriterer fortjeneste for de få framfor å dekke menneskelige behov for de mange.

De siste åra har økonomisk krise og trykket fra globaliseringen svekket fagbevegelsen internasjonalt. Kutt i arbeidsplasser, økt arbeidsintensitet, løsere tilknytning til arbeidslivet, kutt i pensjoner og sosial velferd rammer arbeidere verden over.

Fagbevegelsen er verdens sterkeste bevegelse og kan endre dette gjennom alliansebygging, mobilisering og kamp.

Hovedmål:

- Arbeide for fred og nedrusting.
- Gå mot norsk deltakelse i internasjonale militære aksjoner som ikke baserer seg på FN-resolusjoner eller er hjemlet i FN-pakten.
- Støtte arbeidet for innføring av skatt på handel med kapital og verdipapirer.
- Handelsavtaler må ha klausuler om faglige rettigheter, må ikke svekke det nasjonale demokratiet og skal ikke kreve ytterligere privatisering av offentlige tjenester.
- Støtte arbeidere verden over i kampen for faglige og demokratiske rettigheter.
- Arbeide for å få opprettet globale avtaler for å sikre faglige rettigheter.
- Arbeide for at Norge også i fremtida skal stå utenfor EU.
- Styrke samarbeidet med europeisk fagbevegelse for et mer sosialt Europa.
- En verdig asyl- og flyktningpolitikk må minimum være i samsvar med rådene fra FNs høykommisær for flyktninger (UNHCR).
- Ha et internasjonal engasjement med fokus på å bygge sosiale allianser som er sterke nok til å endre verden.
- Samarbeidet med Norsk Folkehjelp skal utvikles og forsterkes.

- Gjensidig støtte, moralsk og økonomisk og gjennom sympatiaksjoner innen samme konsern eller bransje over landegrensene, er nødvendig for å styrke den internasjonale solidariteten.
- Støtte det palestinske folk og fagbevegelse.
- Arbeide for boikott av Israel og at LO bryter samarbeidet med Histadrut.

EL & IT Forbundets forsikringer

EL & IT Forbundet har som én av sine medlemsfordelere en rekke forsikringsordninger. Det er forsikringer som dekker innbo og løsøre i hjemmet og som dekker deg og din familie på reiser i hele verden, samt forsikringer som gir utbetaling ved død og arbeidsuførhet.

Ved innmelding i forbundet vil du automatisk bli omfattet av det vi kaller for «stor forsikringspakke» som består av følgende forsikringer:

LOfavør Kollektiv hjem (H)

LOfavør Kollektiv hjem er den eneste forsikringen i Norge uten øvre forsikringssum, noe som gir deg trygghet for at du får tilbake det tingene dine er verdt. Forsikringen dekker alle dine eiendeler i hjemmet – uansett verdi, og egenandelen er på kun 3 000 kroner (Ingen egenandel dersom flere i husstanden er LO-medlem og har LOfavør Kollektiv hjem). Foruten brann, tyveri og vannskader dekker den også skader som oppstår når ting faller ned og blir ødelagt. I tillegg dekker den tyveri fra motorkjøretøy, campingvogn og båt, tyveri av sykkel, samt skader som oppstår under transport. I kollektiv hjem- forsikringen inngår også en egen flytteforsikring som dekker skader på flyttelass, samt tyveri fra flyttelasset når du selv besøker flyttingen. Fra 1. januar 2015 dekkes også assistanse og juridisk bistand ved ID-tyveri.

Kollektiv hjem-forsikring er obligatorisk og omfatter alle medlemmer som ikke reserverte seg da den ble innført i de gamle forbundene.

LOfavør Topp Reiserforsikring (R)

Med denne forsikringen er du og familien din sikret på alle typer reiser inntil 60 dager året rundt, og det stilles ingen krav til overnatting. Ulykkesdelen av forsikringen gjelder hele døgnet – også når du ikke er på reise.

Reiserforsikring gjelder for medlemmet, ektefelle/samboer og barn under 20 år, uavhengig om dere reiser samlet eller hver for dere. Forsikringen dekker blant annet tyveri og skade på reisegods, forsinket bagasje, reisesyke/hjemtransport, reiseulykke/død, reiseansvar, avbestilling og det er ingen egenandel på reisegods.

Medlemmer kan reservere seg mot å ha reiserforsikringen. Dersom den ønskes tilbake på et senere tidspunkt, kan forsikringen tegnes på nytt, men kun én gang.

Skadehjelp på stedet 24 timer i døgnet – SOS Tlf +45 38 48 88 35

LOfavør Grunnforsikring (G)

Grunnforsikringen gir de etterlatte et engangsbetrag etter død i familien, uansett dødsårsak, og kan for eksempel dekke begravelsekostnader eller lignende. Forsikringen gjelder for deg som medlem, din ektefelle/samboer, samt hjemmeboende, ugifte barn under 21 år. Den dekker også dødfødte barn etter 26. svangerskapsuke. Beløpet er høyest i de periodene i livet hvor gjeld og forsørgeransvar vanligvis er størst. Se forsikringssummer og fullstendige vilkår på lofavør.no.

Grunnforsikringen er obligatorisk og omfatter alle medlemmer.

EL & IT Uføre- og ektefelleforsikring (O)

Dette er en uføreforsikring for medlemmer under 60 år som er fullt arbeidsdyktige, og som ikke har fått utbetalt full uføreerstatning. Medlemmer under 60 år som ikke oppfyller kravene til uføreforsikring, og medlemmer over 60 år, har en dødsfallsforsikring. Det betyr at medlemmer har enten en uføredekning eller en dødsfallsdekning avhengig av alder og arbeidsdyktighet. Det er også en dødsfallsforsikring for din ektefelle, samboer eller registrert partner.

Uføreforsikringen gir deg rett til utbetaling ved varig arbeidsuførhet før fylte 60 år. Hele forsikringssummen (5,5 G) utbetales når du har vært minst 50 prosent ufør, men tidligst to år etter første sykemeldingsdag. Etter fylte 51 år reduseres forsikringssummen med 0,3G per år.

Fra 1. januar 2014 er det innført forskudd på uføreytelsen, og utbetaling kan starte allerede fra 13. sykemeldingsmåned, dvs. når du går over på arbeidssakklaringspenger fra NAV. Forskudd utbetales månedlig med 1 prosent av forsikringssummen skattefritt.

Forsikringssummen ved dødsfall er 5,5G for medlem og 5G for ektefelle, med årlig nedtrapping på henholdsvis 0,3G og 0,25G fra medlemmet fyller 51 år. Fra medlemmet fyller 60 år og fram til forsikringen opphører ved 67 år, er forsikringssummen 2,5 G for både medlem og ektefelle.

Nye medlemmer og medlemmer som kun er omfattet av dødsfallsdekningen, (ufør/over 60 år) kan reservere seg mot uføre- og ektefelleforsikringen.

MERK!

Det kreves ikke helseopplysninger, verken av medlemmet eller ektefelle/samboer for de obligatoriske personforsikringene. Blir imidlertid et medlem ufør innen to år som følge av en sykdom eller skade vedkommende visste om at en hadde på innmeldingstidspunktet, vil det ikke bli utbetalt erstatning. Det samme gjelder ved ektefelle/samboers dødsfall innen to år.

Forsikringskontingent

Premien for forsikringsordningene trekkes sammen med fagforeningskontingenten, og forsikringsprisene finner du på våre hjemmesider elogit.no. Pensjonister som er fylt 67 år betaler fra en egen pensjonistkontingent i året. I denne kontingenten inngår forsikringene Kollektiv hjem (H) og Grunnforsikring (G). Pensjonister som også har reiseforsikringen, betaler for denne i tillegg på egen faktura.

Frivillig gruppelevsforikring (L)

Livsforikring for medlemmet er laget som et supplement til uføre- og ektefelleforsikringen og gir utbetaling på 5G ved medlemmets død fram til fylte 60 år. Etter fylte 51 år reduseres forsikringssummen med 0,25G per år. Forsikringen kan tegnes ved henvendelse til forbundet, og den kan trekkes sammen med kontingenten. Det kreves egenerklæring om helse.

LOfavor

Som medlem i EL & IT Forbundet har du i tillegg til medlemsforsikringene nevnt ovenfor, tilgang til en rekke andre gunstige bank- og forsikringsstilbud gjennom LOfavor fordelsprogram. Som medlem får du et LOfavor medlems-

kort som inneholder informasjon om hvilke forsikringer du har og som også gir tilgang til en rekke andre LOfavor medlemsfordeler. Mer informasjon om gunstige tilbud kan du lese om ved å gå til LOfavors hjemmeside, www.lofavor.no.

I tillegg kan du logge deg inn på LOfavors hjemmeside og lese om dine personlige forsikringer. Samme informasjon får du også ved å gå inn på Min side via forbundets hjemmeside.

Du kan lese mer om forsikringene på EL & IT Forbundets hjemmesider, elogit.no.

LOfavor på mobilen

Nå har medlemskortet og fordelene dine kommet til mobilen. Sjekk hva du har når som helst, og hvor som helst. Appen fungerer både på iPhone og Android og er gratis. Send <APP> til 26250 så får du en nedlastningslink på SMS.